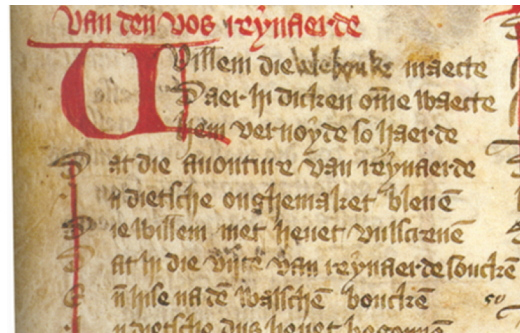

Over Reinaart de Vos

- Willem, die Madoc heeft geschreven,
Wat hem veel nachtrust heeft gekost,
Vond het zo vervelend
Dat de avonturen van Reinaart
5 Nooit in het Diets geschreven zijn,
Die hij hier heeft opgeschreven,
Dat hij zijn levenswandel heeft uitgezocht
En in navolging van de Waalse boeken
Is begonnen in het Diets.
- 10 God, gun ons uw hulp!
Nu leek het mij een goed plan
Om in het begin te vragen
Aan de boerenkinkels en dommeriken
Als ze hier komen en
- 15 Deze verzen en woorden horen
Waar ze helemaal niets aan hebben,
Dat ze hun kritiek voor zich houden.
Ze lijken te veel op de raven
Die altijd al net zo slecht zijn.
- 20 Zij zullen de verzen aanvallen,
Omdat ze er minder verstand van hebben
Dan ik heb van de namen
Van de mensen die nu in Babylon wonen.
Als ze beter wisten, zouden ze het nalaten.
- 25 Ik zeg dit niet uit eigenbelang:
Mijn verzen zouden nooit hebben bestaan
Als er niet om was gevraagd door iemand
Die hoofs gedrag
Erg belangrijk vindt.
- 30 Zij vroeg mij of ik
Dit verhaal van Reinaart wilde maken.
Ik waarschuw al de mopperaars,
De boerenkinkels en de dommeriken,
Want ik wil graag dat diegenen luisteren
- 35 Die zich eervol gedragen
En hun best doen
Om zo hoofs mogelijk te leven,
Arm of rijk maakt niet uit,
Zo lang ze maar slim genoeg zijn om het verhaal te begrijpen.
- 40 Hoor nu hoe ik hier begin!
Het was op een pinksterdag
Waarop bossen en struiken
Vol met groene bladeren hingen.
Nobel, de koning, had

- 45 Zijn hofdag overal laten verkondigen,
Om, als het meezat,
Zijn eer te vergroten.
Daarom kwamen alle dieren,
Groot en klein, naar het hof van de koning,
50 Behalve de vos Reinaart.
Hij had aan het hof zoveel misdaan
Dat hij er niet heen durfde te gaan.
Als je weet dat je schuldig bent, kijk je wel uit!
Dat was ook bij Reinaart het geval.
55 Daarom meed hij het hof van de koning,
Waar hij slecht bekend stond.
Toen alle hofleden verzameld waren
Was er niemand, behalve de das,
Die geen klacht had over Reinaart,
60 De gemenerik met de grijze baard.
    Hier volgt zo'n klacht.
Isengrijn en zijn familieleden
Gingen voor de koning staan.
Isengrijn begon direct
65 En zei: Koning, heer,
Vanwege uw edelmoedigheid, uw eer,
En vanwege recht en genade,
Ontferm u over het leed
Dat Reinaart mij heeft aangedaan.
70 Door hem heb ik grote
Schade en schande geleden.
Ontferm u in de eerste plaats over het feit
Dat hij mijn vrouw heeft verhoerd
En mijn kinderen heeft mishandeld
75 Door over ze heen te plassen
Waardoor twee van hen nooit meer kunnen zien,
Omdat ze blind zijn geworden.
Desondanks bespot hij mij sindsdien:
Het was zelfs zo ver gekomen
80 Dat op een dag
Reinaart beweerde dat hij wilde zweren
Op zijn onschuld. Maar zodra
Hij gezworen had,
Was hij alweer iets anders van plan
85 En hield ons gevangen in zijn vesting.
Heer, zelfs de beste hovelingen die hier zijn gekomen,
Kunnen het niet ontkennen.
Mij heeft Reinaart, dat gemene dier,
Zoveel leed aangedaan
90 Dat ik zeker weet
Dat zelfs al was al het laken dat men in Gent maakt

- Perkament, het was niet genoeg
Om het allemaal op te schrijven.
Ondanks dat ik nu zwijg,
95 Mag de schande van mijn vrouw
Niet vergeten of verzwegen worden
En niet onbestraft blijven!
    Toen Isengrijn dit had gezegd
Stond een hondje op dat Courtois heet
100 En die zijn beklag deed bij de koning in het Frans
Over hoe arm hij was, maar ook eervol
En goed. Hij had
Tijdens een winter, terwijl het vroom,
Niet meer dan één worst.
105 Maar Reinaart, de gemenerik,
Stal diezelfde worst.
    Tibeert, de kater, werd boos.
Zo begon hij zijn verhaal.
Hij sprong midden in de kring
110 En zei: Heer koning,
Reinaart kan zich hier niet verdedigen,
Omdat jong en oud hier
Wel iets over hem te klagen heeft.
Maar Courtois klaagt nu
115 Over iets wat jaren geleden is gebeurd:
Die worst was van mij, maar ik klaag niet.
Ik had die worst met een list verkregen.
Op een nacht was ik
Op dievenpad in een molen
120 Waar ik de worst had gestolen
Van een slapende molenaar.
Als Courtois iets wil,
Dan moet hij bij niemand anders zijn dan bij mij.
Het is terecht dat u de klacht
125 Van Courtois onberecht laat.
    Pancer zei: lijkt het u goed,
Tibeert, dat men de aanklacht seponeert?
Reinaart is een echte moordenaar,
Een oplichter en een dief.
130 Hij heeft voor niemand respect,
Zelfs niet voor de koning, mijn heer.
Wat hem betreft mag hij zelfs zijn leven en eer
Verliezen als hij er niet meer mee zou winnen
Dan een lekker hapje van een hen.
135 Hoe kunt u voorstellen om de aanklacht te laten vervallen?
Beging hij gisteren op klaarlichte daglicht
Niet de ernstigste misdaad
Bij Cuwaart, die hier staat,

- Die ooit enig dier beging?
140 Want hij had hem, terwijl de koning vrede
En wapenstilstand had bevolen,
Beloofd om hem het credo te leren
En hem kapelaan te maken.
Toen liet hij hem zitten
- 145 Tussen zijn benen:
Toen begonnen zij
Gebeden te spellen en te lezen
En luid het credo te zingen.
Heel toevallig kwam ik op dat moment
- 150 Net langs diezelfde plek.
Toen ik hen beiden hoorde zingen
Ben ik daar zo snel mogelijk
Naartoe gegaan.
Toen trof ik daar meester Reinaart
- 155 Die zich niet langer hield aan de lessen
Die hij net daarvoor had gegeven.
Hij verviel weer in zijn oude gewoonte
En had Cuwaart bij de keel gegrepen.
Hij zou hem het hoofd hebben afgebeten
- 160 Als ik niet te hulp was gekomen
Op dat moment.
Hier ziet u nog de verse wonden
En littekens, heer koning,
Die Cuwaart van hem ontving.
- 165 Als u ongewroken laat
Dat uw vrede zo is verbroken,
Als u niet straft zoals uw mannen u adviseren,
Zal men het uw kinderen
Nog velen jaren hierna kwalijk nemen.
- 170 - Bij God, Pancer, u heeft gelijk!
Zei Isengrijn terwijl hij opstond:
Het zou het beste zijn als Reinaart dood zou zijn,
God, beware me!
Voorwaar, als hem dit wordt vergeven,
- 175 Zal hij nog deze maand menigeen
Nietsvermoedend te schande maken.
Toen sprong Grimbeert de das op,
Die de zoon van Reinaarts broer was,
En sprak verbolgen:
- 180 Heer Isengrijn, iedereen kent
Het oude spreekwoord:
Uit de mond van de vijand komt zelden iets goeds.
Begrijp me goed en neem me serieus:
Ik wil degene die een ander veel heeft misdaan
- 185 Aan zijn nek ophangen aan een boom

Als een dief.

Heer Isengrijn, als u vrede

Wil sluiten en ontvangen,

Dan wil ik u graag helpen:

190 Mijn oom zal niet tegenwerken.

Degene die de ander het meest heeft misdaan

Zal zijn schuld aan de ander bekennen,

Of het nu mijn oom is of u.

Weliswaar komt mijn oom zich nu niet beklagen,

195 Maar als mijn oom goed bekend stond in het hof,

En bij de koning in de gunst stond,

Heer Isengrijn, zoals u,

Dan zou niemand het goed vinden

Dat u onbestraft bleef,

200 Want u hebt dikwijls in zijn vel gebeten

Met uw scherpe tanden

Zonder dat hij zich kon verweren.

Isengrijn sprak: 'Heeft u van uw oom

Geleerd om zo overduidelijk te liegen?'

205 - Ik heb daar niets van gelogen.

U hebt mijn oom dikwijls en

Op verschillende manieren bedrogen:

U bedroog hem met de schol

Die hij u toewierp vanaf een kar.

210 U volgde hem vanaf een afstand

En eiste de schol op.

Toen u zich daarmee verzadigd had

Gaf u hem niet meer

Dan de schollengraat

215 Als zijn deel van de buit,

Omdat u hem niet mocht.

Daarna vernederde u hem met een spek

Die vet was en goed van smaak,

En die u in uw snuit heeft gestopt.

220 Toen Reinaart zijn deel opeiste

Antwoorde u spottend:

Uw deel zal ik u graag geven,

Reinaart, beste jongeman:

Het touw waar het spek aan hing,

225 Kauw daar maar op, want dat is heel vet.

Reinaart was teleurgesteld,

Omdat hij het goede stuk spek had verkregen

Waar hij meer moeite voor had gedaan dan wie dan ook,

Maar als verdiende loon

230 Deze pijn en dit ongemak

Moest lijden door Isengrijn

En nog honderd maal zoveel pijn.

En heren, vindt u het gepast
Of juist bijzonder ongepast
235 Dat hij klaagt om zijn vrouw
Die Reinaart heel haar leven heeft
Bemind? Hij bemint haar ook:
Ook al hielden zij het geheim,
Ik durf met zekerheid te zeggen
240 Dat het al langer dan 7 jaar is
Dat Reinaart haar trouw is.
Dat Hersint, die mooie vrouw,
Door liefde en lust
Deed wat Reinaart wilde,
245 Nou en? Zij was er snel mee geholpen.
Waarom moeten we het daarover hebben!
En ook de klacht van Cuwaart de haas
Stelt niets voor:
Als hij het credo niet goed las,
250 Dan mag Reinaart, die zijn meester was,
Zijn leerling toch wel slaan?
Die klacht is waarlijk onterecht!
Courtois klaagt om een worst
Die hij verloor toen het vroor:
255 Hij had die klacht beter kunnen verzwijgen.
Hoorde u niet dat hij was gestolen?
Male quesite male perditte:
Het is terecht dat men kwijtraakt
Wat men op een kwalijke manier heeft verkregen.
260 Wie kan Reinaart kwalijk nemen
Dat hij gestolen goed heeft genomen.
Niemand kan hierover met recht oordelen.
Reinaart is een rechtvaardige man:
Sinds de koning wettelijk
265 De vrede heeft afgekoningd,
Weet ik, dat hij niets
Heeft misdaan, alsof hij
Een heremiet of kluizenaar was.
Hij heeft geen kleren meer aan zijn lijf.
270 Gedurende deze jaren
At hij geen vlees, noch wild, noch tam;
Dat zei hij toen hij gisteren langskwam.
Zijn kasteel Malcrois heeft hij opgegeven
En hij heeft een kluizenaarshutje
275 Laten bouwen waar hij nu woont.
Hij heeft volgens mij geen
Andere bezittingen of eigendommen
Dan de aalmoezen die men hem geeft.
Hij is bleek en mager van de pijn:

- 280   Honger, dorst en stevige boetedoening
Verdraagt hij voor zijn zonden
Op ditzelfde moment.
          Terwijl Grimbeert zijn pleidooi hield,
Zagen ze Cantecleer
- 285   Van de berg afdalen.
Hij droeg op een baar
Een dode hen, die Coppe heette,
En die Reinaart bij de hals
De kop had afgebeten.
- 290   Dit moest de koning weten.
Cantecleer lipe naar voren
En sloeg dramatisch met zijn veren.
Aan weerszijden van de baar
Stond een zee aan hanen:
- 295   De een heette Cantaart,
Die daarnaast heette
Vrouw Alenten, de goede haan;
Weer een andere heette, als ik het goed heb,
De goede haan Craiant,
- 300   De mooiste die men vond
Tussen Portugal en Polen.
Elk van deze hanen
Droeg een lange, rechte
Brandende fakkel.
- 305   Daar waren twee broers van Coppe
Die ach en wee riepen.
Omdat hun zuster Coppe dood was,
Klaagden en jammerden ze enorm.
Pinte en Sproete droegen de baar:
- 310   Hun gemoed was zwaar
Vanwege hun zuster die ze waren verloren.
Iedereen kon van verre
Hun gekerm horen.
Op die manier kwamen ze aan bij de vergadering.
- 315   Cantecleer sprong in de kring
En zei: heer koning,
In naam van God en genade
Ontferm u over mijn schade
Die Reinaart mij heeft aangedaan
- 320   En mijn kinderen die hier staan
Zeer tegen hun wil.
Sinds april
Toen de winter voorbij was
En men de bloemen weer zag
- 325   Op de groene velden,
Was ik fier en trots

Op mijn grote familie:
Ik had acht jonge zonen
En zeven jonge dochters
330 Die plezier hadden in het leven,
Die de wijze Rode
Voor mij had uitgebroed.
Ze waren allemaal vet en sterk.
Ze gingen naar een mooi park
335 Dat omheind werd door een muur.
Hier stond een schuur
Waar zoveel honden waren
Dat de meeste roofdieren wegbleven.
Daarom waren mijn kinderen zonder angst.
340 Het frustreerde Reinaart erg
Dat zij daarbinnen bleven
En hij er geen te pakken kon krijgen.
Want hoe vaak liep Reinaart,
Deze botte boer, om de muur
345 En loerde naar ons!
Als de honden hem zagen,
Renden ze hem boos achterna.
Een keer zag ik hem toevallig
De gracht oplopen.
350 Toen moest hij een deel
Van zijn diefstallen en rooftochten
Bekopen met een pak slaag.
Toch bracht dit hem toen niet bij zinnen,
Dat God hem moge verdoemen!
355 We waren een lange tijd van hem af.
Maar sindsdien kleede hij zich als een heremiet,
Die moorddadige dief,
En hij gaf mij een verzegelde brief
Om te lezen, heer koning,
360 Waar uw zegel aan hing.
Toen ik de brief begon te lezen
Dacht ik dat daar geschreven stond
Dat u op koninklijke wijze
Over uw hele rijk
365 Alle dieren de vrede had bevolen,
Waaronder alle vogels.
Ook kwam hij met een ander nieuwtje.
Hij zij dat hij een kluizenaar
In afzondering was geworden,
370 En dat hij waarlijk pijn leed
Vanwege zijn vele zonden:
Hij toonde mij zijn pelgrimsstaf en –mantel
Die hij had meegebracht uit Elmare,

- Met daaronder een scherp mes.
375 Toen zei hij: heer Cantecler,
Voortaan kunt u
Zonder angst voor mij leven:
Ik heb in het klooster
Al het vlees en vet afgezworen.
380 Bovendien ben ik zou oud,
Dat ik mij op mijn ziel moet richten.
Ga met God!
Ik ga omdat ik nog veel te doen heb:
Ik moet mijn middag-, avond-
385 En ochtendgebed nog zeggen vandaag.
Toen ging hij langs de haag
Op weg en na tien stappen
Begon hij zijn credo te lezen.
Ik was blij en zonder angst
390 En ging naar mijn kinderen toe.
Ik was zo slecht op mijn hoede
Dat ik mij met mijn kroost
Zonder zorgen buiten de muur begaf.
Dat liep slecht af,
395 Want Reinaart, de gemene schurk,
Was onder de haag door gekropen
En had de poort versperd:
Toen werd er van mijn kinderen al
Snel eentje gegrepen
400 Die Reinaart in zijn muil stopte.
Toen werd mijn ongeluk pas echt groot:
Want sinds hij er een geproefd had
In zijn gulzige mond
Was er geen wachter of hond
405 Die ons kon bewaken of beschermen.
Heer, ontferm u hierover!
Reinaart lag dag en nacht
In hinderlaag
En greep steeds opnieuw mijn kinderen.
410 Het zijn er nu zoveel minder
Dan het er waren.
Van de 15 kinderen die ik had
Zijn er nog vier over.
Zo gulzig heeft die onguere
415 Reinaart ze met zijn mond verslonden:
Nog gisteren hadden de honden hem
Coppe, de vermaarde hen, afgepakt,
Die hier ligt op deze baar.
Hierover doe ik mijn beklag bij u met veel pijn:
420 Ontferm u over mij, mijn lieve heer!

- De koning sprak: Grimbeert,
Uw oom, die kluizenaar zou zijn,
Heeft flink boetgedaan in zijn vastentijd!
Al had ik nog maar een jaar te leven, het zal hem betaald gezet worden.
- 425 Nu hoor hier, Cantecleer,
Wat valt hier nog meer te zeggen?
Uw dochter ligt hier verslagen:
God moge haar ziel bewaren!
Wij mogen haar niet langer hier houden,
- 430 God moet erover beschikken!
En zullen onze nachtelijke gebeden voor de overledene zingen.
Daarna zullen wij het lichaam
Eervol ter aarde bestellen.
Vervolgens zullen we met deze heren
- 435 Bedenken en bespreken
Hoe wij deze moord van Reinaart
Het beste wreken.
Toen hij deze woorden had gesproken
Beval hij de jongen en de ouden
- 440 Dat zij de gebeden zouden zingen.
Wat hij gebod was snel gedaan.
Toen hoorde men overal
Uit volle borst het
Placebo Domino beginnen
- 445 En alle verzen die daarbij hoorden.
Ik zeg ook in alle eerlijkheid
Dat het te lang zou duren
Om te vertellen wie de verzen zong
En wie de zielmis las.
- 450 Toen de wake afgerond was,
Bracht men Coppe naar het graf,
Dat kunstig gemaakt was
Onder de linde in het gras
Van glad marmer:
- 455 Aan het opschrift dat op de
Zerk stond
Kon men lezen
Wie daar begraven lag.
De letters op het graf
- 460 Zeiden het volgende:
Hier ligt Coppe begraven,
Die zo goed kon scharrelen.
De vos Reinaart beet haar dood,
Wat haar familie veel pijn deed.
- 465 Nu lag Coppe onder de grond.
De koning vroeg zijn adviseurs
Om hem te vertellen

- Hoe ze het allerbest deze
Grote misdaad konden wreken.
- 470 Toen vonden ze het allemaal het beste
Om de koning te adviseren
Dat hij hem zou ontbieden,
Opdat hij naar het hof zou komen.
Verlies noch voordeel
- 475 Zou mogen verhinderen dat hij naar de rechtszitting zou komen.
En het was Bruun
Die de boodschap moest brengen.
Dit vond hij een goed advies.
Daarom zei hij tegen Bruun de beer:
- 480 Heer Bruun, ik gebied u in bijzijn van deze heren
Dat u deze boodschap brengt.
Ook hoop ik dat u wijs zult zijn
En alert zult zijn op verraad.
Reinaart is gemeen en vals:
- 485 Hij zal smeken en liegen.
En als hij de kans krijgt, zal hij u bedriegen
Met valse woorden en mooipraterij.
Als hij de kans krijgt, mijn God, hij zal u te schande maken.
- Heer, zei hij, stop met mij terecht te wijzen!
- 490 God mag mij vervloeken
Als Reinaart mij zal belazeren.
Ik zal het hem betaald zetten
En laten zien dat hij aan het kortste eind trekt.
Maakt u zich geen zorgen om mij.
- 495 Daarna nam hij afscheid en liep zijn
Ongeluk tegemoet.
    Toen Brune op weg was,
Was hij verontwaardigd
En leek het hem overdreven
- 500 Dat iemand hem kwaad kon doen
En dat Reinaart hem zou belazeren.
Via een bos
Kwam hij terecht in een wildernis
Waar Reinaart
- 505 Veel kromme paden had gemaakt
Via welke hij vanuit het woud
Kon ontsnappen na de jacht.
Vlak bij de wildernis lag
Een grote, hoge berg.
- 510 Daar moest Bruun
Overheen
Om bij Maupertuus te komen.
Reinaart had veel woningen,
Maar het kasteel van Maupertuus

- 515 Was de beste van zijn burchten:
Daar nam hij zijn intrek als in de problemen
En in nood was geraakt.
Bruun was zo ver gelopen
Dat hij bij Maupertuus aankwam.
- 520 Toen hij de poort zag,
Waar Reinaart altijd gebruik van maakte,
Ging hij voor de vesting
Op zijn staart zitten
En zei: bent u thuis, Reinaart?
- 525 Ik ben Bruun, de bode van de koning,
Die in Godsnaam heeft gezworen
Dat als u niet naar de rechtbank komt
En ik u niet meeneem,
Het recht neemt
- 530 Zonder daar spijt van te hebben
Om u te radbraken.
Reinaart, doe wat ik u adviseer,
En ga met mij mee naar het hof.
Dit hoorde Reinaart,
- 535 Die voor zijn poort lag,
Waar hij vaak lag
Om zich te warmen in de zon.
Door de woorden die Bruun zei
Wist Reinaart meteen dat het mis was
- 540 En leek het hem beter om af te dalen
In het donkerste van zijn hol.
Zijn gedachten schoten alle kanten op
Om te bedenken
Hoe hij Bruun, de veelvraat,
- 545 In de val kon lokken
En zelf zijn eer kon redden.
Na lange tijd zei Reinaart:
Bedankt voor uw goede raad,
Heer Bruun, mijn lieve vriend,
- 550 Degene die u deze tocht heeft opgedragen,
En die u deze berg
Over heeft laten lopen
Heeft u geen dienst bewezen.
Ik zou sowieso naar het hof zijn gegaan,
- 555 Ook al had u het mij niet geadviseerd.
Maar mijn buik zit vol
Op zo'n uitzonderlijke manier
Van een onbekend nieuw gerecht,
Dat ik bang ben dat het niet gaat:
- 560 Ik kan niet zitten of staan
Zo uitermate vol zit ik.

- Reinaart, wat heb je gegeten? Wat?

- Heer Bruun, ik heb slecht voedsel gegeten.

Een arme man is geen graaf:

565 Dat mag je best van me weten.

Wij, arme lieden, wij moeten eten

Ook al is het met tegenzin, omdat wij moeten eten:

Mooie verse honingraten

Heb ik in overvloed.

570 Die moet ik eten uit nood,

Omdat ik niets anders kan krijgen.

Maar als ik ze heb gegeten,

Heb ik pijn en ongemak.

Dit hoorde Bruun en zei:

575 Lieve help, beste vos Reinaart,

Heb je zo'n hekel aan honing?

Honing is de zoetste spijs

Die ik boven alle gerechten prijs,

En het liefste heb van alle gerechten.

580 Reinaart, help mij, zodat ik die verkrijg!

Edele Reinaart, lieve neef,

Zo lang als ik zal leven

Zal ik u daarom liefhebben:

Reinaart, help mij, zodat ik die verkrijg!

585 - Verkrijg, Bruun! U spot met mij!

- Dat doe ik zeker niet, Reinaart, ik ben niet gek.

Ik spot absoluut niet met u.

Reinaart zei: wilt u iets?

Als u oprecht honing

590 Wil eten, laat het mij weten.

Als u iets wil, zal ik uw wens vervullen.

Ik zal u meer bezorgen

Dan u op zou kunnen met z'n tien

Als ik uw trouw daarmee zou kunnen verdienen.

595 - Met z'n tien? Hoe is dat mogelijk?

Reinaart, hou daarover op

En wees er zeker van

Dat als ik alle honing had die er nu is

Tussen hier en Portugal,

600 Ik at het allemaal op in één keer.

Reinaart zei: is het echt waar?

Een boer, hij heet Lamfroit, woont hier dichtbij.

Hij heeft waarlijk zoveel honing

Dat u het in nog geen 7 jaar opkrijgt.

605 Dat geef ik u ter beschikking,

Heer Bruun, als u mij trouw blijft

En voor mij pleit aan het hof.

Dat beloofde Bruun

- En verzekerde Reinaart dat,
610 Als hij hem verzadigde met honing
Waar hij nauwelijks iets van zou krijgen
Hij boven alles
Zijn trouwe vriend en goede metgezel zal zijn.
Hierom moest Reinaart lachen, de gemenerik,
615 En zei: Bruun, vermaarde held,
Ik zou willen dat God mij nu net
Zo veel geluk gaf
Als deze honing voor u wezen zal
Die helemaal voor u is!
620 Deze woorden behaagden
En vleiden Bruun enorm!
Hij lachte zoals hij nooit meer zou lachen.
Toen dacht Reinaart op dat moment:
Bruun, mijn list gaat volgens plan.
625 Ik verwacht dat u vandaag nog
Het lachen zal vergaan.
Na deze overdenking verliet hij zijn burcht
En zei hardop:
Oom Bruun, vriend, welkom!
630 Wij moeten, als u uw voordeel wilt hebben,
Hier niet langer blijven staan.
Volg mij, ik zal u voorgaan:
Wij blijven op dit kromme pad.
U zult vandaag nog uw bekomst krijgen
635 Als het gaat zoals ik wil.
Gij zult, zonder te liegen,
Zoveel krijgen als u kunt hebben.
Reinaart zei dat hij een grote slag kon slaan:
Dit was wat hij hem voorhield.
640 Die ongelukkige wist niet
Dat de leugens van Reinaart
Die hem honing leerden stelen,
Hem veel pijn zouden bezorgen.
Al pratend kwamen
645 Reinaart en zijn vriend Bruun,
Aan bij de tuin van Lamfroit.
Zal ik u vertellen over Lamfroit?
Dat was, als het klopt wat men zei,
Een timmerman met een goede reputatie.
650 Hij had vanuit het bos
Een eik gesleept naar zijn tuin,
Die hij wilde splijten.
Daarom had hij er twee wiggen in geslagen
Zoals timmermannen dat gewoonlijk doen.
655 De eik was behoorlijk opengespleten.

- Daar was Reinaart blij mee.
Tegen Bruun zei hij en loog:
Ziet hier uw grote wens,
Bruun, maar let goed op!
- 660 Hier in deze boom
Zit uitermate veel honing.
Proef, zodat u het in uw keel
En buik krijgt.
Toch zult u zichzelf moeten bedwingen.
- 665 Ook al vindt u de honingraten geweldig,
Eet bescheiden en met mate,
Opdat u zichzelf niet in de problemen helpt:
Het zou mij verdriet en pijn doen,
Mijn beste oom, als u iets overkwam.
- 670 Bruun sprak: Reinaart, maakt u zich geen zorgen.
Denkt u dat ik dom ben?
Matigheid is goed voor iedereen.
- U heeft gelijk, zei Reinaart
Waar ben ik bang voor?
- 675 Tast toe en kruip erin!
Bruun dacht aan zijn buit
En liet zich zo gaan
Dat hij zijn hoofd tot over zijn oren
En zijn voorpoten erin stak.
- 680 Reinaart sloeg met alle kracht
De wiggen uit de eik.
De mooipeater van daarnet
Zat nu gevangen in de boom.
Nu heeft de neef zijn oom
- 685 Met leugens in zo'n situatie gebracht
Dat hij met list of kracht
Op geen enkele manier kon ontsnappen:
Hij zat vast met zijn hoofd.
Wat kon Bruun doen?
- 690 Dat hij sterk en dapper was
Kon hem niet helpen.
Hij begreep dat hij was bedrogen:
Hij begon te briesen en te brullen.
Hij zat met zijn bek
- 695 En zijn voorpoten zo vast
Dat niets hielp wat hij probeerde.
Hij dacht dat hij nooit meer zou ontkomen.
Reinaart was verderop gaan staan
En zag Lamfroit boos aan komen lopen.
- 700 Op zijn schouder droeg hij
Een scherpe bijl, een hellebaard.
Luister hoe Reinaart

- Zijn oom bespote:
Oom Bruun, delf het onderspit!
- 705 Hier komt Lamfroit om u te bedienen:
Als u heeft gegeten, moet u ook drinken.
Nadat hij dit gezegd had, ging Reinaart
Weer terug naar zijn kasteel
Zonder afscheid te nemen. Op dat moment
- 710 Zag Lamfroit de beer
En zag dat hij gevangen zat.
Hij bleef niet langer staan.
Gehaast ging hij
Hulp halen
- 715 In het dorp dichtbij
En vertelde het nieuws
Dat er een beer gevangen was.
Toen volgde hem een groot leger.
Geen man of vrouw bleef in het dorp:
- 720 Iedereen die lopen kon
Wilde de beer vermoorden.
De een bracht een bezem,
De ander een vlegel, of een riek,
Weer een ander bracht een lange stok.
- 725 Zo kwamen ze van hun werk.
Zelfs de pastoor van de kerk
Bracht een staf met een kruis
Die de koster hem snel gegeven had.
De koster droeg een vaandel
- 730 Om mee te steken en te slaan.
De vrouw van de pastoor, vrouw Julocke,
Kwam aangelopen met de stok
Waar ze haar wol om had gesponnen.
Voor hen uit rende
- 735 Lamfroit met zijn scherpe bijl.
Bruun had het al slecht,
Maar hij voorzag nog meer ongeluk,
En zette alles op alles
Toen hij het lawaai hoorde.
- 740 Hij sprong op, waardoor de huid
Van zijn gezicht scheurde.
Het lukte Bruun om zijn gezicht te bevrijden
Met pijn en moeite,
Maar hij verloor
- 745 Een oor en beide wangen.
Nog nooit maakte God zo'n lelijk dier!
Hoe erg mismaakt kon hij zijn?
Ook al had hij zijn hoofd bevrijd,
Om zijn voeten vrij te krijgen

- 750 Moest hij zijn klauwen
En de huid van zijn beide voorpoten achterlaten.
Zo bevrijdde hij zich met veel pijn.
Hoe kon hij meer onteerd zijn?
Zijn voeten deden hem zoveel pijn
- 755 Dat hij niet meer kon lopen.
Het bloed liep hem over de ogen
Waardoor hij niet goed meer kon zien:
Hij durfde niet te blijven of te vluchten.
Hij zag, onder de zon,
- 760 Lamfroit aan komen rennen.
Daarna kwam de priester, de nette heer.
Hij kwam agressief aangelopen.
Daarna de koster met zijn vaandel,
Daarna alle parochianen,
- 765 Jong en oud.
Er kwamen oude wijven
Met hun loopstok aangesprongen, die van ouderdom
Nauwelijks een tand hadden overgehouden.
Wie wil moet hierop letten:
- 770 Als je schade of verlies hebt geleden
Of veel pech hebt,
Wil iedereen je te pakken nemen.
Dit bleek ook voor de arme Bruun:
Degenen die hem nu bedreigden
- 775 Zouden zich stilgehouden hebben
Als Bruun zijn mannetje had kunnen staan.
Naast een rivier
Werd Bruun, de ongelukkigste aller dieren,
Door menig dorpeling omsingeld.
- 780 Er was geen sprake van rechtspraak.
Groot ongeluk stond hem te wachten:
De een sloeg, de ander stak,
De een sloeg, de ander smeed
Lamfroit was voor hem het allerwreedst.
- 785 Er was er een, hij heette Lotram Langvoet,
Die een scherpe stok bij zich had
Waarmee hij hem de hele tijd naar de ogen stak.
Vrouw Vulmaarte
Ging hem te lijf met een staaf.
- 790 Abel Kwak en vrouwe Bave
Doken naar zijn voeten
En vochten met elkaar om een van zijn kloten.
Ludmoer met zijn lange neus
Had een loden bal aan een koord bij zich
- 795 En begon er meteen mee te zwaaien.
Ludolf met de kromme vingers

Blonk boven iedereen uit,
Want hij behoorde tot een voornaam geslacht,
Behalve boven Lamfroit;
800 Hugo met de kromme benen
Was zijn vader, dat was algemeen bekend,
En hij was geboren in Absdale.
Hij was de zoon van vrouw Ogerne
Die houten lantaarntjes maakte.
805   Nog meer vrouwen en mannen,
Meer dan ik noemen kan,
Takelden Bruun zo toe
Dat het bloed uit hem lekte.
Bruun ontving zoveel straf
810 Als iedereen hem maar kon geven.
De pastoor sloeg hem keer
Op keer met zijn kruis.
En de koster met het vaandel
Ging hem stevig te lijf.
815 Lamfroit pakte op dat moment
Een scherpe bijl
En sloeg hem tussen zijn hals en zijn hoofd
Waardoor hij verdoofd
Door de klap sprong
820 Tussen de rivier en een haag
Midden in een groep oude vrouwen
En wierp er een stuk of vijf
In de langsstromende rivier
Die wijd en diep was.
825 De vrouw van de pastoor was een van hen:
Daar werd de pastoor niet blij van.
Toen hij zijn vrouw in de stroming zag,
Had hij niet langer zin om
Bruun te steken of te slaan.
830 Hij riep: zie, edele parochianen,
Daar drijft vrouw Julocke,
Met haar spil en haar spinrok.
Kom op! Wie haar helpt
Geef ik voor een lange tijd
835 Volledige vergiffenis en aflat
Van alle zonden.
      Alle mannen en vrouwen
Lieten de arme, ellendige
Bruun daar voor dood liggen
840 En gingen met touwen en haken
Naar de plek die de pastoor aanweees.
Terwijl zij de vrouw uit het water trokken,
Bereikte Bruun de rivier

- En zwom zo snel mogelijk weg.
845 Alle dorpelingen waren boos:
Ze zagen dat Bruun hen ontzwom
En dat ze hem niet meer konden volgen.
Ze stonden boos aan de oever
En scholden hem uit.
- 850 Bruun, die in de rivier lag
Waar die het hardste stroomde,
Bad al drijvend dat God de boom
Moest verdoemen en veroordelen
Waar hij zijn oor en beide wangen
- 855 In had achtergelaten.
Daarnaast vervloekte hij dat gemene beest,
De kwade vos Reinaart,
Die hem met zijn bruine baard
Zo diep in de eik liet kruipen.
- 860 Daarna was Lamfroit aan de beurt, vanwege de klappen
Waar hij zo onder geleden had.
Op die manier doorbiddend
Lag Bruun zo lang
Dat hij wel een halve mijl
- 865 Van het dorp af was gedreven
Waar de dorpelingen waren gebleven.
Hij had pijn en was moe
En had veel bloed verloren
Waardoor hij zich slecht voelde.
- 870 Hij zwom naar de kant
En ging liggen op de oever.
Nooit zag u een droeviger
Dier of man.
Hij lag daar betreurenswaardig en
- 875 Ondersteunde zijn beide flanken:
Dit had hij allemaal aan Reinaart te danken.
Hoor nu wat Reinaart ondertussen heeft gedaan:
Hij had een vette hoen gevangen
Bij Lamfroit, naast de hei,
- 880 Voordat hij daarvandaan was vertrokken:
Hij had hem een berg opgedragen
Ver weg van alle wegen
Tot hij helemaal alleen was.
Dat was wat hij wilde.
- 885 Want als er verder niemand was
Zou niemand hem dwingen
Om zijn prooi af te geven.
Toen hij de hoen tot aan de veren
In zijn mond had gestopt
- 890 Daalde hij af naar het dal

Via een geheim pad.
Hij zat helemaal vol.
Het was mooi en warm weer.
Hij had zoveel gelopen dat het zweet
895 Hem over de rug liep:
Daarom liep hij naar de rivier
Opdat die hem zou verkoelen.
Zijn hart was vervuld
Met een enorme blijdschap:
900 Hij hoopte en verwachtte
Dat Lamfroit de beer had doodgeslagen
En mee naar huis had gedragen.
Toen zei hij: het geluk is aan mijn kant:
Degene die ik het meest vreesde aan het hof
905 Is nu dood.
Voorlopig zal ik zonder aanklacht
En vijandigheid zijn:
Ik heb alle reden om blij te zijn.
    Toen Reinaart dit had gezegd
910 Keek hij naar beneden in het dal
En zag dat Bruun daar lag.
Meteen toen hij hem zag,
Was hij verdrietig en boos,
Waar men eerst blijdschap zag,
915 Daar zag men nu haat en nijd,
En zei: vervloekt,
Lamfroit, is uw hart:
Je bent dommer dan een varken.
Lamfroit, verschrikkelijke hoerenzoon,
920 Eerloze sukkel.
Hoe heb je deze beer kunnen laten ontsnappen
Die al voor je was gevangen?
De buit was zo groot
Dat velen daarvan konden eten!
925 Owee, Lamfroit, idiote vriend,
Wat een dure berenhuid
Ben je verloren
Die al voor je was gewonnen.
    Reinaart stopte met schelden
930 Toen hij naar beneden liep
Om te zien hoe het met Bruun stond.
Toen zag hij hem liggen, een en al bloed,
Ziek en ongezond.
Op dat moment begon hij de arme beer
935 Omdat Reinaart zo blij was met deze aanblik
Voor zijn plezier uit te schelden:
'Heer priester, God behoede u!

Kent u Reinaart, de deugniet?
Wilt u hem zien? Hier ziet u hem,
940 De rode schurk, de gemene dief!
Vertel mij, priester, goede vriend,
In naam van God, die u dient,
In welke monniksorde wilt u toetreden
Dat u een rode monnikskap draagt?
945 Bent u abt of kloosteroverste?
Degene die uw kruin heeft geschoren
Ging te dicht langs uw oren!
Uw hoofd is onbedekt
En uw handschoenen heeft u uitgedaan:
950 Blijkbaar staat u op het punt
Uw laatste getijdengebed te zingen.
Bruun hoorde dit en was verdrietig,
Want hij kon zich niet verdedigen:
Hij dacht dat zijn hart zou breken,
955 Daarom ging hij weer de rivier in.
Hij wilde van het gemene dier
Niets meer horen.
Hij liet zich tot aan het dal
Meevoeren met de rivier
960 En ging daar op het zand liggen.
Hoe moest Bruun nu bij het hof komen?
Zelfs met alle hulp van de wereld
Kon hij niet op zijn voeten lopen.
Hij was zo vreselijk verwond
965 In die eik, waar hij
Van twee voeten
Al zijn klauwen en vel was kwijtgeraakt,
Dat hij niet kon bedenken
Hoe hij het beste naar de koning kon gaan.
970 Luister nu hoe hij de tocht ondernam.
Hij ging op zijn billen zitten
En begon, met veel schaamte,
Te schuiven op zijn staart;
En als hij hier moe van werd,
975 Dan rolde hij een stukje.
Op die manier legde hij meer dan een mijl af
Voor hij bij het hof van de koning kwam.
Toen men Bruun daar in de verte
Op die manier zag komen,
980 Wisten sommigen niet
Wat daar kwam aangerold.
De koning was diep bedroefd
Toen hij Bruun herkende
En zei: dit is mijn dienaar

- 985 Bruun. Zijn hoofd is helemaal rood.
Hij is dodelijk gewond.
Ai God, wie heeft hem zo toegetakeld?
Ondertussen was Bruun zo dichtbij gekomen
Dat hij zijn beklag kon doen bij de koning.
- 990 Hij steunde en zuchtte luid
En sprak: koning, edele heer,
Wreek mij omwille van uw eigen eer
Op Reinaart, dat gemene dier,
Die mij mijn mooie wangen
- 995 Door zijn list liet verliezen,
Net als mijn oren
En mij heeft gemaakt tot wat u hier ziet!
De koning sprak: als ik dit niet
Wreek, dan mag ik verdoemd zijn!
- 1000 Hierna noemde hij de namen
Van zijn belangrijkste edelen
En gebod dat ze
Bij hem moesten vergaderen
En hem adviseerden hoe deze daad
- 1005 Het beste berecht kon worden in naam van de koning.
Toen adviseerden daar de meeste heren
Dat men Reinaart een tweede keer zou dagvaarden
Als de koning
Hoor en wederhoor wilde.
- 1010 Ook zeiden ze dat ze wilden
Dat Tibeert deze keer
Als bode naar Reinaart gestuurd zou worden:
Al is hij niet sterk, hij is wel slim.
Dit leek de koning een goed advies.
- 1015 Toen zei de koning: heer Tibeert,
Ga. En zorg ervoor dat als u terugkeert,
Dat Reinaart met u meekomt.
Deze heren concluderen dat,
Ook al is Reinaart gemeen tegen andere dieren,
- 1020 Hij u wel zal geloven
En zal doen wat u hem zegt.
En als hij niet komt, zal het hem slecht bekomen:
Men zal hem ophangen zonder proces
Tot schande van zijn hele familie.
- 1025 Ga Tibeert en zeg hem dit!
- Ai heer, sprak Tibeert, ik ben
Een arm schepsel, een klein dier.
Heer Bruun, die sterk en trots was,
Kon niet van Reinaart winnen:
- 1030 Hoe kan ik dan iets beginnen?
Toen zei de koning: heer Tibeert,

- U bent wijs en hebt geleerd:
Wat maakt het uit dat u niet groot bent?
Met list en gezond verstand
- 1035 Kan men veel voor elkaar krijgen
Wat met kracht niet lukt.
Ga en voer snel mijn gebod uit.
Tibeert zei: God, help mij,
Opdat het goed met mij afloopt!
- 1040 Ik zal een tocht ondernemen
Die mijn gemoed bezwaart:
Ik hoop dat God het goed met mij voorheeft!
Nu moest Tibeert de tocht ondernemen.
Hij was bedroefd en bang.
- 1045 Toen hij op pad was
Zag hij dat in de verte
Een Sint-Maartensvogel kwam aanvliegen.
Dit maakte hem blij en verheugd
En riep: wees gegroet, edele vogel!
- 1050 Richt uw vleugels hier naartoe
En vlieg langs mijn rechterkant!
De vogel vloog naar
Een haag, waar hij doorheen wilde vliegen
En vloog daarom langs Tibeerts linkerkant.
- 1055 Deze gebeurtenis
Leek Tibeert een slecht voorteken.
Als hij had gezien dat de vogel
Mooi langs zijn rechterzijde was gevlogen,
Had hij gedacht dat hij geluk zou hebben;
- 1060 Nu was hij alle hoop kwijtgeraakt.
Toch sprak hij zichzelf moed in,
En liet zichzelf desondanks, zoals de meesten doen,
Geloven in een goede afloop.
Daarom liep hij door
- 1065 Tot hij bij Maupertuus aankwam
En Reinaart verheerlijkt alleen
In zijn huis zag staan.
Tibeert zei: God, de machtige,
Moge u een goedenavond geven!
- 1070 De koning bedreigt u met uw leven
Als u niet met mij naar het hof komt!
Reinaart zei: Tibeert, edele held,
Neef, u bent welkom bij mij.
Moge God u eer en geluk geven:
- 1075 Bij God, ik wens u alle goeds!
- Wat kosten Reinaarts mooie woorden?
Al praat hij nog zo mooi,

In zijn hart is hij gemeen.
1080 Hiervan zou Tibeert nog wel getuige worden
Voordat het verhaaltje uit
Zou zijn. Daarom
Zei Reinaart: Neef, ik wil dat u
Vanavond bij mij verblijft
1085 En morgen zullen wij in de ochtend
Naar het hof gaan, dat beloof ik.

Er is onder mijn vrienden en familieleden
Niemand, Tibeert, waar ik
1090 Meer op vertrouw, dan op u.
Bruun was hier gekomen, de veelvraat,
Hij zag er zo agressief uit
En leek mij zo overweldigend sterk
Dat ik voor duizend mark
1095 Nog niet met hem op pad was gegaan.
Maar met u ga ik mee, ongelogen,
Morgen met de dagenraad.
Tibeert zei: hij is beter,
En ik denk dat we dat moeten doen,
1100 Dat wij nog vanavond naar het hof gaan
Dan dat wij wachten tot morgen.
De maan schijnt over de heide
Net zo helder als de dag:
Ik meen dat niemand ooit
1105 Een beter moment zag voor onze reis.
- Nee, lieve neef, sprak Reinaart,
Sommigen die ons overdag ontmoeten,
Zullen ons aanspreken en groeten,
Maar ze zouden ons kwaad doen
1110 Als we ze 's nachts zouden tegenkomen.
Verblijf voorlopig bij mij.

Tibeert zei: wat zouden wij
Eten, Reinaart, als ik bleef?
- Daar maak ik me zorgen om, lieve neef.
1115 Ik heb op dit moment niet veel,
Maar als u het wil, mag u
Een stuk van een honingraat eten
Die erg lekker is.
Zeg het maar, wilt u iets van de honing?
1120 Tibeert zei: daar geef ik niets om.
Heb je niet iets anders in huis?
Als je mij een vette muis gaf,
Dan zou ik u erg waarderen.
- Een vette muis? Zei Reinaart,
1125 Lieve neef, hoor ik dat goed?

Dichtbij woont hier een pastoor.
Naast zijn huis staat een schuur
Waarin zoveel muizen zijn
Dat je aan een wagen niet genoeg hebt om ze af te voeren.

1130 Ik hoorde de pastoor vaak klagen
Dat ze hem uit zijn huis verdrijven.
- Reinaart, zijn daar zulke vette muizen?
God vergeve me, ik zou willen dat ik daar nu was!

1135 - Tibeert, zei hij, spreek je de waarheid?
Wil je muizen? – Of ik ze wil?
Reinaart, hou hiermee op!
Ik hou van muizen het meest van alles.
Weet je dan niet dat muizen het beste smaken
Van al het wild?

1140 Als u mijn wens vervult
En mij brengt naar de plek waar ze zijn
Dan kun je op mijn trouw
Rekenen, zelfs al had je mijn vader
En mijn hele geslacht vermoord!

1145 - Neef, spot je met mij?
- Nee, zo helpe mij God?
- Bij God, Tibeert, als ik dat had geweten,
Dan had u vanavond al vol gezeten.
- Vol, Reinaart, dan moeten het er wel veel zijn.

1150 - Tibeert, dat zegt u voor de lol!
- Dat doe ik niet, Reinaart, op mijn erewoord!
Als ik een vette muis had,
Zou ik ze nog niet ruilen voor een goudstuk!
- Tibeert, kom meteen met mij mee.

1155 Ik breng u er onmiddellijk heen
En ik ga niet weg
Voor ik u heb laten eten tot u vol zit.
Ja, Reinaart, onder uw leiding
Ging ik zelfs mee naar Montpellier.

1160 - Nou, laten we dan gaan. We zijn hier
Al veel te lang, zei Reinaart.

Toen gingen ze op pad,
Tibeert en zijn oom Reinaart
1165 En liepen waar ze naartoe wilden
Zonder zich in te houden
Tot ze aankwamen bij de schuur van de pastoor
Die met een aarden muur
Rondom afgesloten was.

1170 Reinaart had daar een paar dagen
Daarvoor ingebroken.
De pastoor was toen een haan

- Kwijtgeraakt, omdat hij hem had meegenomen.
Daarom was de zoon van de pastoor,
1175 Martinet vertoornd en boos
En had voor het gat een strik
Gehangen om daar de vos mee te vangen.
Zo graag wilde hij de haan wreken.
Dit wist Reinaart, het gemene dier,
1180 En zei: neef Tibeert, kruip
Hier in dit gat:
Aarzel en treuzel niet
En grijp om je heen.
Hoor hoe de muizen piepen.
1185 Kom weer naar buiten als je vol zit:
Ik zal hier blijven bij het gat
En hier buiten op u wachten;
Vanavond moeten we bij elkaar blijven:
Morgen gaan we naar het hof.
1190 Zorg ervoor dat u zich niet inhoudt.
Ga eten en laat ons daarna
Terugkeren naar mijn verblijf.
Mijn vrouw zal ons goed ontvangen.
- Moet ik dit gat ingaan?
1195 Dat meen je niet, Reinaart. Is dat wat je me zegt?
Die pastoren kennen vele streken:
Ik val ze liever niet lastig.
- Owee, Tibeert, waarom ben je bang?
Wanneer begon uw moed te wankelen?
1200 Tibeert schaamde zich, en sprong
Zijn onrecht tegemoet;
Want voor hij het wist, zat hem de strik
Erg strak om zijn hals.
Daarom bespote Reinaart zijn gast.
1205 Toen Tibeert de strik
Gewaar werd, werd hij bang,
En sprong weg, waardoor de strik verstrakte.
Tibeert schreeuwde
En kwelde zichzelf in nood:
1210 Hij schreeuwde zo hard
Met zo'n elledig misbaar
Dat Reinaart het hoorde op straat,
Buiten, waar hij in zijn eentje stond
En riep: vind je ze goed,
1215 Die muizen, Tibeert, en vet?
Als Martinet nu wist
Dat u aan tafel zat
En dit wildbraad at,
Dat u ze lust, snap ik niet,

- 1220 Hij zou er een saus bij maken:
Zo'n hoofse knaap is Martinet.
Tibeert, u zingt ondertussen zo mooi:
Is dat tegenwoordig de gewoonte aan het hof van de koning?
Ik zou willen dat God, die geweldig is, ervoor zorgde
- 1225 Dat Isengrijn daar bij u was,
Die gemene dief, die moordenaar,
En net zo blij was als u bent!
Zo heeft Reinaart veel plezier
Van Tibeerts ongeluk;
- 1230 En Tibeert steunde en gilde
Zo luid dat Martinet wakker werd
En riep: haha, God zij dank!
Mijn strik heeft daar op het juiste moment
Gestaan: ik heb er de kippendief
- 1235 Mee gevangen, denk ik.
Kom op! We zetten hem die haan betaald!
Direct daarna stond hij bij het vuur
En stak snel een bosje stro aan
En wekte zijn moeder en vader
- 1240 En alle kinderen tezamen
En riep: kom op! Hij is gevangen!
Toen kon je zien dat iedereen in beweging kwam
Die in dat huis was.
Zelfs de pastoor wilde niets missen
- 1245 En kwam moedernaakt het bed uit.
Martinet had inmiddels Tibeert
Gevonden en riep: hij is hier!
De pastoor sprong naar het vuur
En greep de spinrok van zijn vrouw;
- 1250 Vrouw Julocke pakte een offerkaars
En stak hem snel aan.
De pastoor liep naar Tibeert toe
En sloeg hem met de spinrok.
Toen moest Tibeert alles bij elkaar
- 1255 Veel klappen incasseren.
De pastoor had besloten om naakt
Te komen en gaf Tibeert,
Die voor hem lag, klap na klap.
Niemand spaarde hem.
- 1260 Martinet greep een steen
En gooide Tibeert een oog uit.
De pastoor stond daar in zijn blootje
En stond klaar om een flinke klap te geven.
Toen Tibeert zag
- 1265 Dat hij zeker zou sterven,
Deed hij uit nood iets

- Wat de pastoor te schande zou maken:
Met zijn klauwen en tanden
Greep hij iets van hem, dat was duidelijk.
- 1270 Hij besprong de pastoor tussen de benen
In de naadloze beurs
Waar men gewoonlijk het klokkenspel mee speelt.
Het ding viel neer op de vloer.
- 1275 De vrouw was bedroefd en zwoer
Bij de ziel van haar vader
Dat zij bereid was om de complete
Collecte van een jaar op te offeren,
Als dat deze ellende en schaamte
Van de pastoor had kunnen voorkomen.
- 1280 Ze zei: deze strik moet zijn gezet
In de naam van de slinkse duivel!
Zie, lieve zoon Martinet,
Dit was je vaders rijkdom;
Zie nu mijn schade en schande
- 1285 Voortaan en voor altijd.
Al genas hij van deze wond,
Hij zal geen zin meer hebben in het liefdesspel.
Reinaart stond nog altijd voor het gat.
Toen hij dit hoorde,
- 1290 Lachte hij zo hard dat een scheet
Hem een gat in zijn broek scheurde.
Toen zei hij ten koste van haar:
Zwijg, Julocke, zoete vrouw,
En hou op met uw rouw
- 1295 En uw boosheid.
Nou en? Als uw heer
Een van zijn klepels heeft verloren,
Zal hij des te meer zijn best doen.
Hou op met dit geklaag:
- 1300 Als de pastoor geneest is het geen schande
Dat hij met maar één klok luidt.
Op die manier troostte Reinaart vrouw Julocke,
Die groot misbaar maakte.
De pastoor kon niet langer blijven
- 1305 Staan: hij viel flauw.
Ze tilden hem op met al hun kracht
En droegen hem naar bed.
Ondertussen keerde Reinaart
Alleen huiswaarts
- 1310 En liet Tibeert
In doodsangst achter.
Ook al was Tibeert heel bezorgd,
Toen hij zag dat ze allemaal druk waren

- 1315 Met de pastoor die daar
Gewond lag, lukte het hem met pijn en moeite
Om met zijn tanden
Het touw door midden te bijten.
Toen wilde hij daar niet langer blijven
En sprong weer uit het gat
- 1320 En rende naar het rechte pad
Dat naar de koning leidde.
Toen hij daar aankwam, was het al dag
En kwam de zon op.
Op een ellendige, gewonde manier
- 1325 Kwam Tibeert in het hof aangerend,
Waar hij lang klaagde over
Wat hem was overkomen bij de pastoor.
Toen de koning zag
Dat hij zijn oog had verloren
- 1330 Kon iedereen horen hoe vreselijk
Hij de dief Reinaart bedreigde.
De koning liet er geen gras over groeien
En riep zijn edelmannen bij elkaar
En vroeg wat hij het best koen doen
- 1335 Tegen Reinaarts misdaden.
Velen vertelden
Wat hen de beste manier leek
Om deze misdaad te wreken.
Toen sprak Grimbeert de das,
- 1340 Die de zoon van Reinaart broer was:
Beste heren, u heeft vele adviezen;
Maar ook al is mijn oom nog zo slecht,
Als u eerlijk recht wilt spreken,
Zal u hem driemaal moeten dagvaarden,
- 1345 Zoals edelmannen dat horen te doen.
Als hij dan nog niet komt,
Dan is hij schuldig aan alle zaken
Waarvoor hij tegenover de koning
Door deze heren is aangeklaagd.
- 1350 - Wie wilt u, Grimbeert, dat hem zal dagvaarden?
Zie de koning. Wie is hier
Die zijn oog of zijn wangen
Op het spel wil zetten
Voor zo'n gemeen monster?
- 1355 Ik denk dat niemand zo gek is.
Grimbeert zei: zo helpe mij God!
Kijk naar mij. Ik ben zo dapper
Dat ik wel deze boodschap
Durf over te brengen als u het mij gebiedt.
- 1360 - Grimbeert, ga, en wees

Verstandig en kijk uit voor tegenslag!

Hij zei: heer koning, dat zal ik doen.

Daarop ging Grimbeert naar Maupertuus.

Toen hij er kwam, trof hij daar in huis

1365 Zijn oom en vrouwe Hermelijn

Die bij hun welpjes

Lagen in hun hol.

Het eerste wat Grimbeert deed,

Was zijn oom en tante begroeten.

1370 Hij zei: ergert u zich niet

Aan het onrecht dat u wordt aangedaan?

Vindt u het niet een keer tijd,

Oom Reinaart, om te vertrekken

Naar het hof van de koning

1375 Waar u zo bent aangeklaagd?

U bent drie keer gedagvaard.

Als u morgen nog een dag voorbij laat gaan,

Dan ben ik bang dat u niet meer

Op genade mag rekenen.

1380 U zult zien dat uw kasteel Maupertuus

Op de derde dag wordt bestormd;

U zult zien dat er voor uw huis

Een galg of rad wordt neergezet.

Ik kan u met zekerheid zeggen dat

1385 Zowel uw kinderen als u vrouw

Hun leven zullen verliezen

Op een schandelijke manier, geloof me.

Zelf zult u ook niet ontkomen.

Daarom is het het beste

1390 Dat u met mij naar het hof gaat.

Je weet maar nooit hoe het afloopt.

Er zijn u wel eerder

Vreemde zaken overkomen.

Het zou zomaar kunnen dat u vrijgesproken wordt

1395 En met toestemming van de koning

Alsnog vertrekt van het hof.

Reinaart zei: het klopt wat u zegt.

Maar, Grimbeert, als ik daar aankom

Zullen alle koningsgezinden

1400 Die ik daar binnen zal aantreffen

Boos op mij zijn.

Ik mag van geluk spreken als ik daar ooit nog vandaan kom.

Toch denk ik dat het beter is

(Of het nu goed of slecht met me afloopt)

1405 Dat ik met u naar het hof ga.

Anders verlies ik sowieso

Mijn kasteel, kinderen en vrouw

- En bovendien mijn eigen leven.
Aan de koning kan ik niet ontsnappen;
1410 Ik zal gaan zoals u wilt.
Luister, vrouwe Hermelijn,
Ik vertrouw u mijn kinderen toe.
Zorg goed voor ze:
Zorg vooral goed
1415 Voor mijn zoon Reinaardien:
De baardharen op zijn kin
Staan hem goed:
Ik hoop dat hij op mij zal lijken.
Hier is Rosseel, een goede dief,
1420 Die heb ik natuurlijk net zo lief
Als iedereen zijn kinderen liefheeft.
Ook al moet ik nu gaan,
Ik zal mijn best doen
Om mijzelf te bevrijden.
1425 Grimbeert, neef, God moet u belonen.
Met hoofse woorden en gebaren
Nam Reinaard afscheid
En vertrok van zijn eigen kasteel.
    Ach, hoe bedroefd bleven vrouwe Hermelijn
1430 En haar kleine welpjes achter
Toen Reinaart vertrok uit Maupertuus
En hij huis en haard
Onbeschermd achterliet!
Hoor nu wat hij deed
1435 Zodra hij op de heide aankwam.
Hij sprak Grimbeert aan en zei:
Grimbeert, mooie en zoete neef,
Van bezorgdheid zucht ik en beef ik.
Lieve neef, ik wil,
1440 Luister naar mijn oprechte woorden,
Bij u biechten:
Er is geen pastoor in de buurt.
Als ik heb opgebiecht
Wat ik allemaal heb gedaan,
1445 Zal mijn ziel weer zuiver zijn.
Grimbeert antwoordde hierop:
Oom, als u wilt biechten,
Dan moet u alle dieverij
En roverij afzweren;
1450 Anders zal het niets opleveren!
- Dat weet ik wel, zei Reinaart,
Grimbeert, luister even
En neem mij serieus;
Zie, ik vraag u om vergiffenis

- 1455 Van al mijn misdaden.
Dus luister, Grimbeert, en begrijp:
Confiteor pater, mater,
Van alles wat ik de otter en de kater
En alle andere dieren heb misdaan,
1460 Wil ik mij met de biecht verschonen.
Grimbeert zei: oom, spreekt u Waals?
Alsjeblijft, spreek tegen mij
In het Diets, opdat ik het kan verstaan.
Toen zei Reinaart: ik heb misdaden begaan
1465 Jegens alle dieren die er bestaan;
Vraag God of hij het mij wil vergeven!
Ik bezorgde mijn oom Bruun
Een bloederige kruin.
Tibeert liet ik muizen vangen
1470 Waardoor ik hem een flink pak slaag bezorgde
Bij de pastoor, waar hij gevangen werd in een strik.
Ik heb Cantecleer en zijn kinderen
Groot onrecht aangedaan.
Of ze met meer of minder waren:
1475 Dikwijls nam ik ze van hem af:
Hij klaagt terecht de vos aan.
De koning heb ik niet ontzien;
Ik heb hem ook kwaad gedaan
En de koningin te schande gemaakt.
1480 Het zal lang duren voor ik ze
Met eer heb terugbetaald.
Daarnaast heb ik, zal ik je vertellen,
Grimbeert, meer lieden bedrogen
Dan ik je zou kunnen zeggen.
1485 En Isengrijn, begrijp me goed,
Noemde ik oom uit bedrog.
Ik maakte een monnik van hem in Elmare:
Dat wij beiden in het klooster leefden
Heeft hem veel leed opgeleverd.
1490 Ik liet hem de klokkentouwen
Vastbinden aan zijn beide voeten:
Hij vond het luiden zo leuk
Dat hij het graag wilde leren.
Dat liep slecht voor hem af,
1495 Want hij luidde zo overmatig
Dat iedereen die op straat liep
En in Elmare was,
Dacht dat het de duivel was
En liepen naar waar ze het luiden hoorden.
1500 Nog voordat hij de paar woorden
'Ik wil in het klooster toetreden' kon uitspreken

- Hadden ze hem bijna vermoord.
Daarna heb ik hem een monnikskruin gegeven:
Dat zal hij zich zijn hele leven zal herinneren,
1505 Dat weet ik zeker.
Ik liet hem het haar afbranden
Waardoor zijn hoofdhuid verschroeide.
Daarna heb ik hem nog bedrogen
Op het ijs waar ik hem leerde vissen
1510 Waardoor hij niet kon ontsnappen
En er veel klappen ontving.
Daarna bracht ik hem op een dag
Naar de pastoor van Amblois.
In het hele land van Vermendois
1515 Woonde geen rijkere pastoor.
Deze pastoor had een voorraadschuur
Waar veel vette spekken in lagen;
Daar had ik dikwijls goed van gegeten.
Onder de schuur had ik een
1520 Verborgten gat gemaakt. Daar
Liet ik Isengrijn door kruipen.
Daar vond hij rundvlees in kuipen
En veel hangende spekken.
Daarvan liet hij zo overdreven
1525 Veel door zijn keel glijden,
Dat, toen hij uit nood
Weer door het gat terug wilde keren,
Zijn arme buik zo groot was
Dat hij spijt had van zijn buit.
1530 Hij was er hongerig ingekomen,
Maar volgevreten kwam hij er niet uit.
Ik vertrok. Ik maakte veel geluid
En veel lawaai in het dorp.
Hoor nu wat ik daar uithaalde.
1535 Ik liep naar de plek waar de pastoor
Aan zijn tafel zat te eten.
De pastoor had een haantje:
Het was de allerbeste hoen
Die je in het hele land kon vinden:
1540 Hij at uit zijn hand.
Die propte ik in mijn mond
Voor de tafel, waar hij bij stond,
Waardoor de pastoor het kon zien.
Toen riep de pastoor: grijp hem! Sla hem!
1545 Help, wie heeft ooit zoiets wonderlijks gezien?
Die vos komt, terwijl ik toekijk,
En berooft me in mijn eigen huis;
Moge sancta spiritus mij helpen!

- Hij zal er spijt van krijgen dat hij hier kwam!
1550 Hij pakte het tafelmes
En stootte zo hard tegen de tafel dat die
Hoog over mij heen vloog
En midden op de vloer belandde.
Hij vloekte en schold enorm
1555 En riep luid: sla en grijp hem!
Ik rende weg en hij rende me achterna.
Hij had zijn tafelmes opgeheven
En joeg mij
Naar de plek was Isengrijn was.
1560 Ik had de hoen in mijn mond.
Het was groot en zwaar.
Daarom moest ik hem daar laten,
Hoeveel verdriet me dat ook deed.
Toen riep de pastoor: ai, heer dief,
1565 Je moet je buit achterlaten!
En ik ging mijn weg
Daarvandaan, omdat ik dat wilde.
Toen de pastoor zijn hoen
Wilde oppakken, zag hij Isengrijn.
1570 Toen stond hem groot leed te wachten;
Hij wierp een mes in zijn oog.
De pastoor werd gevolgd door zes man
Die allemaal grote staven bij zich hadden.
En toen ze Isengrijn zagen,
1575 Maakten ze veel lawaai
Waardoor de burenen naar buiten kwamen
Ze maakten het grote nieuws bekend
Aan iedereen dat
In de voorraadschuur van de pastoor een wolf
1580 Zichzelf gevangen had
Met zijn buik in een gat.
Toen de burenen dat vernamen
Gingen ze erheen om het wonder te aanschouwen.
Aldaar werd Isengrijn zo geslagen
1585 Dat het voor hem niet leuk meer was,
Want hij ontving er erg veel
Grote slagen en grote klappen.
Toen kwamen de kinderen van het dorp
Die hem blinddoekten:
1590 Hij kon niet anders, hij moet het toestaan.
Ze sloegen en staken hem enorm.
Toen trokken ze hem uit het gat,
(Wat hem erg veel pijn deed)
En bonden om zijn hals
1595 Een steen en lieten hem gaan.

- Direct daarna lieten ze de honden los
Die naar hem blaften en op hem joegen.
Ten slotte diende men hem zo lang
Grote slagen toe, dat hij uitgeput raakte.
- 1600 Hij viel toen neer op het gras
Alsof hij morsdood was.
Toen was de blijdschap van de kinderen groot.
Het was er groot nieuws.
Ze legden heb op een draagbaar
- 1605 En droegen hem met veel kabaal
Over stenen en struiken.
Buiten het dorp in een gracht
Bleef hij de rest van de nacht liggen.
Ik weet niet hoe hij daar weg is gekomen.
- 1610 Daarna kreeg ik het voor elkaar dat hij mij
Trouw zwoer voor een jaar.
Dat deed hij op voorwaarde
Dat ik hem vol zou stoppen met hoenders.
Toen leidde ik hem naar een stad
- 1615 Waar ik hem liet geloven
Dat er kippen en een haan
In een groot huis in de straat
Op een hanenbalk zaten
Recht achter een valluik.
- 1620 Daar liet ik Isengrijn met mij
Op dat huis klimmen.
Ik zei dat ik hem beloofde
Dat als hij door het valluik zou kruipen,
Hij er direct de vette hoenders
- 1625 Zou vinden die hij zich wenste.
Hij ging naar het valluik en lachte
En kroop er snel in
En begon om zich heen te grijpen.
Hij greep, maar toen hij niets vond
- 1630 Zei hij: neef, de situatie is hier
Zorgelijk: ik vind ze hier niet.
Ik zei: Oom, wat gebeurt er?
Kruip er een beetje verder in:
Men moet wel zijn best doen om iets te verdienen;
- 1635 De dieren die vooraan zaten heb ik al weggehaald.
Op die manier liet hij zich verleiden
Om de hoenders verderop te zoeken.
Ik zag mijn kans om hem te grazen te nemen
En duwde hem zo dat hij viel
- 1640 Van bovenop het dak tot op de vloer.
Dit gaf een grote klap
Waardoor iedereen die daar in huis sliep

Wakker werd.

- 1645 Degenen die bij het vuur lagen, riepen
Dat er iets onbekends in het huis was
Gevallen door de schoorsteen.
Ze stonden op en ontstaken het licht:
Toen zij hem daar zagen, echt,
Was hij dodelijk gewond.
- 1650 Ik heb hem vaak in de problemen gebracht,
Meer dan ik kan zeggen.
Toch, alles wat ik hem heb
Aangedaan, vind ik minder
Erg dan dat ik hem met zijn mooie vrouw,
1655 Vrouwe Hersint, bedroog
Waar hij meer van hield dan van zijn eigen
Leven: God moge het mij vergeven!
Met haar deed ik, wat ik liever
Nog moet doen, dan dat het al voorbij is.
- 1660 Grimbeert zei: als u
Oprecht bij mij wil biechten,
En verlost wilt worden van uw zonden,
Moet u openlijk spreken.
Ik weet niet of u bedoelt:
- 1665 Ik heb me tegenover zijn vrouw misdragen.
Oom, ik begrijp het niet
Als u op deze manier spreekt.
Reinaart zei: neef Grimbeert,
Zou het hoofs zijn geweest
- 1670 Als ik open en bloot had gezegd:
Ik heb met mijn tante geslapen?
U bent mijn familie. Het zou u ergeren
Als ik zo lomp zou praten.
Grimbeert, nu heb ik alles verteld
- 1675 Dat ik me op dit moment kan herinneren:
Vergeef mijn zonden, vraag ik u,
En straf mij op een manier die u goed dunkt.
Grimbeert was wijs en verstandig:
Hij brak een twijg van een haag
- 1680 En gaf hem ermee 40 slagen
Vanwege al zijn misdaden.
Daarna, om boete te doen,
Zei hij hem goed te wezen,
Te waken en te lezen,
- 1685 Te vasten en de vieringen bij te wonen
En achterwege te laten
Wat hem van het rechte pad af zou leiden
En dat hij voortaan de rest van zijn leven
Op een nette manier de kost moest verdienen.

- 1690 Hierna liet hij hem
Het roven en stelen afzweren.
Vanaf nu moest hij voor zijn zieleheil zorgen,
Zoals Grimbeert Reinaart had gezegd,
En kon hij verlost van zonden op weg naar het hof.
- 1695 Toen daar de biecht was gedaan
Hebben beide heren de weg genomen
Die naar het hof van de koning leidt.
Nu was van het rechte pad af
Waarop zei hun reis waren begonnen
- 1700 Een klooster van zwarte nonnen
Waar menig gans, menig hoen,
Menig hen en menig haan
Gewoonlijk buiten de muren scharrelden.
Dit wist dit gemene wezen,
- 1705 Die onbetrouwbare Reinaart,
En zei: daar langs dat gebouw
Ligt onze juiste weg.
Met die list
Leidde hij Grimbeert langs de schuur
- 1710 Waar de hoenders buiten de muur
Her en der rondliepen.
Reinaart zag de hoenders:
Hij keek goed om zich heen.
Een erg vette en jonge haan
- 1715 Liep bij de andere vandaan.
Daarop besprong Reinaart hem
Waardoor de veren van de haan rondstoven.
Grimbeert zei: volgens mij bent u gek geworden,
Vervloekte man, wat wil je doen?
- 1720 Wil je om een hoen
Weer alle grote zonden begaan
Waar je je net door de biecht van verlost hebt?
U moet wel erg veel berouw hebben!
Reinaart zei: ik zweer je oprecht
- 1725 Dat ik het was vergeten, lieve neef:
Vraag God dat hij het mij vergeeft.
Het zal nooit meer gebeuren.
Toen keerden ze terug
Over een smalle brug.
- 1730 Hoe vaak keek Reinaart opnieuw
Achterom waar de hoenders liepen!
Hij kon zich niet bedwingen,
Hij moest zijn natuur volgen:
Als men hem het hoofd had afgeslagen
- 1735 Was het in de richting van de hoenders gevlogen
Zo ver als het kon komen.

Grimbeert zag zijn gedrag

En zei: vuile vreetzak,

Kijk niet zo achterom!

1740 Reinaart antwoordde: het is onterecht
Dat u mijn hart zo kwetst
En mijn gebed verstoort:
Laat mij toch een Onze Vader bidden
Voor de zielen van de hoenders van dit klooster

1745 En voor de genade van de ganzen
Die ik vaak heb verraden
En die ik deze heilige nonnen
Met mijn listen heb afgenomen.

1750 Grimbeert was boos, toch hield Reinaart
Nog altijd zijn ogen naar achteren gericht
Totdat ze op het rechte pad kwamen.

Toen werd hij bedroefd
En Reinaart beefde heel erg
Omdat ze naar het hof gingen

1755 Waar hij zeer veel ongeluk verwachtte.
Toen hij het hof begon te naderen
En in het hof bekend werd
Dat Reinaart naar het hof was gekomen
Met Grimbeert de das

1760 Geloof ik dat er niemand was,
Arm of van een lagere familie
Die geen aanklacht had tegen hem.
Iedereen was tegen Reinaart.
Toch deed hij alsof hij zonder angst was

1765 Hoewel hij erg bang was;
En zei tegen Grimbeert de das:
Leid ons over de belangrijkste straat!
Reinaart gedroeg zich op zo'n manier
En handelde zo vol zelfvertrouwen

1770 Dat het leek alsof hij de zoon van de koning was
Die niets had misdaan.
Zelfverzekerd ging hij voor
Nobel, de koning, staan
En zei: God, die heerst over

1775 Alles, moge hij u, heer koning,
Grote blijdschap en eer geven.
Ik groet u, koning, en begrijp goed:
Nog nooit had een koning een knecht
Die zo trouw was naar hem

1780 Als ik ooit was en ben:
Dat is dikwijls gebleken.
Toch zijn er hier aanwezig
Die mij heel graag zouden beroven

- 1785 Van uw gunst, als u hen wilt geloven.
Maar nee, u niet. God moge u belonen!
Het past niet bij de kroon
Om te gemakkelijk te geloven
Wat de schurken en de gemeneriken u vertellen.
Ik zou ze bij God willen aanklagen:
- 1790 Het gebeurt tegenwoordig te vaak
Dat schurken, die kwaad kunnen spreken,
Overall in rijke hoven
De overhand hebben gekregen.
Die moet men niet geloven:
- 1795 Die slechtheid is hen aangeboren.
Dat zij de goeden kwaad doen
Moge God dat met hun leven wreken
En moge hij ze eeuwig
Hun verdiende loon geven.
- 1800 De koning zei: owee Reinaart,
Owee Reinaart, vuile slechterik,
Wat kun jij je mooi voordoen!
Maar dat zal u geen zier helpen.
Hou op met uw gevele.
- 1805 Door te vleien word ik niet uw vriend.
U heeft waarlijk mijn zaak
Gediend in het woud
Toen u de vrede heeft verbroken
Die ik had afgekondigd.
- 1810 - Owee, wat ik allemaal heb verloren!
Riep Cantecleer, die daar stond.
De koning sprak: hou uw mond,
Heer Cantecleer, en laat mij spreken:
Laat mij het vonnis uitspreken over zijn streken.
- 1815 Ach, heer dief, Reinaart,
Dat u mij lief hebt en waardeert
Dat heeft u ongestraft
Mijn boodschappers laten blijken.
Arme meneer Tibeert, heer Bruun,
- 1820 Van wie die kruin nog steeds bebloed is!
Ik zal niet veel woorden aan u vuil maken:
Ik beveel dat u opgehangen wordt
Vandaag nog over een korte tijd.
- Nomine Patrum, Christum File!
- 1825 Zei Reinaart, mijn heer Bruun
Heeft nog steeds een bebloede kruin.
Hij is afgeranseld en uitgescholden.
Maar als hij rechtschapen was, dan was het gewroken
En was hij nooit het water ingevlucht.
- 1830 En dan Tibeert de kater,

- Die ik ontving en onderdak bood.
Dat hij uit stelen ging
Bij de pastoor, buiten mijn wil om,
En dat de pastoor hem kwaad deed,
1835 Bij God, moet ik dat ontgelden?
Zoveel geluk wil ik niet.
Reinaart sprak verder: koning leeuw,
Wie betwijfelt dat u mag doen
Met mij wat u wilt?
- 1840 Hoe deugdzaam ik ook doe,
U kunt mij helpen en schaden;
Als u mij wilt koken of braden
Of ophangen of blind maken,
Kan ik niet aan u ontkomen.
- 1845 U heeft de macht over alle dieren,
U bent groot en ik ben zwak,
Mijn team van onderdanen is klein, en het uwe groot:
Bij God, als u mij dood sloeg
Dan was dat een ongelukkige straf
- 1850 Waar maar weinig lof voor zal zijn.
Toen sprong Belijn de ram op
Met zijn ooi, die met hem meekwam,
Dat was dame Hawi.
Belijn sprak: Laten wij
- 1855 Voor de dag komen met onze klachten!
Bruun sprang op, met zijn familie,
En Tibeert de gemenerik,
En Isengrijn, zijn vriend,
Forcondet het everzwijn
- 1860 En de raaf Tielcelijn,
Pancer de bever, ook Bruneel,
- De roerdomp, de buizerd,
En de eekhoorn, heer Rosseel,
- 1865 Dieweline, de mooie vrouw,
Cantecleer en al zijn kinderen
Sloegen hard met hun vleugels,
De fret, Clenebejach,
Allen liepen mee in deze groep:
- 1870 Allemaal gingen ze in het openbaar
Voor hun heer, de koning, staan
En namen Reinaart gevangen.
Vanaf nu werden de pleidooien gehouden.
- 1875 Nooit hoorde men van dieren
Mooiere woorden dan hier op dit moment
Tussen Reinaart en de andere dieren.
Het is te lastig en te moeilijk

- Om alles te vertellen wat men daar zei.
Daarom geef ik een samenvatting.
- 1880 De beste argumenten werden gegeven.
De aanklachten die de dieren indienden
Onderbouwden zij met bewijzen,
Zoals ze dat hoorden te doen.
- 1885 De koning beval de hogere baronnen
Een vonnis uit te spreken over Reinaarts zaak.
Toen zeiden zij dat men een
Sterke en stevige galg zou maken
En men Reinaart, de gemene gast,
Daaraan op zou hangen aan zijn hals.
- 1890 Het lachen verging Reinaart totaal.
Toen Reinaart veroordeeld was
Nam Grimbeert de das afscheid
Met al zijn naaste familieleden:
Zij konden het niet verdragen
- 1895 Ook konden zij het niet verduren
Dat men Reinaart voor hun ogen
Zou ophangen als een dief,
Ook al wilden sommigen het.
Toen de koning, die erg verstandig was,
- 1900 Merkte en begreep
Dat zoveel jongeren
Die bij Reinaart hoorden
Met Grimbeert het hof verlieten,
Peinsde hij bij zichzelf:
- 1905 Hier is een ander plan nodig.
Al is Reinaart zelf een slechterik,
Hij heeft veel oprechte familieleden.
Toen zei hij: waarom zijn jullie zo traag
Isengrijn en heer Bruun?
- 1910 Reinaart kan menigeen om de tuin leiden
En het is al bijna avond.
Dit is Reinaart. Als hij maar een kleine
Kans krijgt, zal hij ontsnappen.
Zijn listigheid is zo groot
- 1915 En hij kent zoveel streken,
Dat hij voorlopig niet meer gevangen zal worden.
Hij moet opgehangen worden. Waarom doen we het dan niet?
Tegen de tijd dat men een galg
Gemaakt heeft, is het nacht.
- 1920 Isengrijn had een goed plan
En zei: er is een galg dichtbij.
Hij zuchtte terwijl hij die woorden zei.
Toen zei de kater, heer Tibeert,
Heer Isengrijn, u heeft pijn

- 1925 In uw hart, en ik wil u niet nog meer pijn doen,
Maar het was Reinaart die ervoor zorgde
En die zelf meeding
Toen men uw twee broers ophing,
Rume en Widelanke.
- 1930 Het is tijd om hem daarvoor te bedanken.
Als u oprecht bent, zou het gebeuren;
Dan was hij nu niet nog steeds in leven.
Isengrijn zei tegen Tibeert:
U leert ons een wijze les!
- 1935 Als het ons nu niet aan een strop ontbrak,
Dan wist zijn hals allang
Hoeveel zijn kont weegt.
Reinaart, die lang had gezwegen,
Zei: beste heren, maak een einde aan mijn lijden.
- 1940 Tibeert heeft een stevig touw
Buitgemaakt met zijn keel
Wat hem veel pijn heeft gedaan
In het huis waar hij de pastoor beet
Die naakt voor hem stond.
- 1945 Heer Isengrijn, haast u ernaartoe!
Bent u niet uitgekozen,
Net als u, Bruun, om Reinaart,
Uw neef, de gemene rode, te doden?
Daarna zei hij snel tegen de koning:
- 1950 Laat Tibeert meegaan:
Hij kan klimmen. Hij kan het touw
Eroverheen tillen zonder veel moeite.
Tibeert, ga, en maak het gereed!
Het doet mij leed dat je zo aarzelt.
- 1955 Toen zei Isengrijn tegen Bruun:
Ik mag zweren bij de monnikskruin
Die ik op mijn hoofd heb!
Ik heb nog nooit zo'n goed advies gehoord
Als Reinaart hier zelf geeft.
- 1960 Hij verlangt naar kloosterbier:
Laten wij dat voor hem gaan brouwen!
Bruun zei: neef Tibeert, neem
Het touw; u loopt met ons mee.
Reinaart zal nu boeten
- 1965 Voor mijn mooie wangen en uw oog!
Laten we gaan en hem zo hoog opgangen
Dat het een schande zal zijn voor al zijn vrienden!
- Laten we gaan, hij heeft het wel verdiend,
Zei Tibeert en pakte het touw
- 1970 Ik heb nog nooit zo graag mijn best gedaan.
Nu waren de drie heren gereed:

- 1975 Dat zijn Isengrijn en Tibeert
En Bruun, die tot zijn schande
Had geleerd honing te stelen.
Isengrijn was verstandig
Voordat hij van het hof vertrok.
Hij wilde het niet verlaten
Voordat hij zijn nichten en neven
- 1980 En iedereen die in het hof bleef,
Zowel de burens als de gasten,
Had opgedragen Reinaart vast te houden.
Vrouw Hersint, zijn vrouw,
Beval hij om bij Reinaart te staan
- 1985 En hem bij de baard vast te houden
Alsof haar leven ervan afhing
En niet meer van zijn zijde te wijken,
Niet voor een cadeau, niet voor een beloning,
Niet voor benodigdheden, niet uit nood en
- 1990 Niet voor angst voor de dood.
Reinaart antwoordde snel
Zodat allen die daar waren het hoorden:
Heer Isengrijn, een beetje genade!
Ook al wilt u mij grote schade toebrengen
- 1995 En al brengt u mij in grote moeilijkheden
Ik weet wel dat mijn tante
Mij nooit kwaad zou doen
Als ze terugdenkt aan een oude daad.
Heer Isengrijn, lieve oom,
- 2000 U geeft wel erg weinig om uw neef,
Net als heer Bruun en heer Tibeert,
Dat u mij zo in mijn eer heeft aangetast.
Jullie drie hebben er voor gezorgd
Dat men mij zal doden.
- 2005 Jullie hebben ervoor gezorgd
Dat iedereen die ik ontmoet,
Mij uitscheldt voor dief of mij pijn doet.
Daarom zullen jullie, God weet het,
Alle drie onteerd worden
- 2010 Als gij u niet haast om te laten gebeuren
Wat u wenst te doen.
Toch ben ik vol goede moed:
Ik moet toch een keer sterven.
En was mijn vader, toen hij stierf,
- 2015 Ook niet vrij van alle zonden?
Ga, maak de galg hier dichtbij gereed:
Geef uw voeten en benen
Niet langer zelfs maar een klein beetje rust

- 2020 Om naar de hel te lopen.
Toen zei Isengrijn: Amen!
Amen, en moge hij naar de hel
Lopen die langer wacht!
Tibeert zei: laten we ons haasten!
En met die woorden sprongen zij op
- 2025 En liepen vrolijk heen.
Isengrijn en heer Bruun
Streden om wie het hardst kon
Springen over de vele hagen.
Tibeert volgde iets later:
- 2030 Zijn voeten gingen iets trager
Door het touw dat hij droeg.
Toch was hij snel genoeg
Omdat hij zo gemotiveerd was.
Reinaart stond in stilzwijgen
- 2035 En zag zijn vijanden vertrekken
Om een strop voor hem te knopen.
- Maar dat zal niet gebeuren, zei Reinaart,
Die daar stond en aanschouwde
Hoe zij sprongen en draaiden.
- 2040 Hij dacht: mijn God, wat een jonkheren!
Nu mogen ze springen en draaien.
Als ik het overleef, zal ik ze
Hun laster en spot
Betaald zetten met mijn vossenlist.
- 2045 Maar op dit moment heb ik
Degenen die ik het meeste vrees
Liever ver weg dan dichtbij.
Nu wil ik zien of het mij lukt
Om mijn plan op het hof uit te voeren
- 2050 Dat ik voor de ochtend had bedacht
Toen ik grote zorgen had vannacht.
Als mijn list zo sterk is
Als ik hoop dat hij is,
Dan zal ik de koning misleiden,
- 2055 Al is hij nog zo slim en verstandig.
De koning liet op de hoorn blazen
En gaf het bevel om Reinaart naar buiten te leiden.
Reinaart zei: laat eerst de galg
Gereedmaken waar ik aan zal hangen
- 2060 En hier binnen zal ik
Aan het volk mijn zonden opbiechten,
Om vergeving van mijn zonden te krijgen.
Het is beter dat het hele volk hoort
Van mijn diefstallen en misdaden,
- 2065 Dan dat zij achteraf emand anders

Van mijn misdaden beschuldigen.

De koning zei: zeg het dan nu!

Reinaert stond daar als een bedroef man

En keek her en der om zich heen.

2070 Toen zei hij in het openbaar:

Help, alsjeblijft, Dominus!

Er is hier op dit moment niemand in dit huis,

Vriend of vijand, tegenover wie

Ik niet min of meer schuldig ben.

2075 Maar, luister allemaal, u heren:

Laat u onderwijzen en leren

Hoe ik, Reinaert, ongelukkige,

Ooit met mijn misdaden begon.

Gedurende al mijn jonge jaren

2080 Was ik een lief kind.

Toen ik geen borstvoeding meer kreeg

Ging ik spelen met de lammetjes,

Om hun geblaat te horen,

Net zo lang tot ik er eentje beet.

2085 Toen proefde ik voor het eerst dat bloed.

Het smaakte zo lekker en het was zo goed

Dat ik ook aan het vlees begon.

Daar ontdekte ik dat ik het zo lekker

Vond, dat ik ging naar de geiten

2090 In het woud, waar ik ze hoorde blaten.

Daar beet ik twee bokjes dood.

Dat deed ik ook op de derde dag,

En ik werd al brutaler en roekelozer,

En ik beet hanen en hoenders dood

2095 En ganzen waar ik ze maar kon vinden.

Toen ik zo bloeddorstig was,

Was ik zo gemeen en wreed,

Dat ik alles doodbeet

Wat ik maar vond, en waar ik

2100 Zin in had en wat ik kon krijgen.

Vervolgens ontmoette ik Isengrijn

In de winter toen het dauw bevroren was,

Bij Besele onder een boom.

Hij rekende mij voor dat hij mijn oom was

2105 En begon over een stamboom te vertellen.

Daar werden wij vrienden.

Daar heb ik oprecht spijt van!

Daar beloofden we elkaar op ons erewoord

Een eerlijke samenwerking.

2110 Toen begonnen we samen te zwerven.

Hij stal het grote, en ik het kleine.

Dat wat we buitmaakten was van ons allebei.

- Maar als we zouden delen
Was ik blij en verheugd
2115 Als ik de helft van mijn deel kreeg.
Als Isengrijn een kalf had gevangen
Of een hamel of een ram,
Dan gromde hij en werd boos
En vertoonde een gedrag
2120 Dat zo grimmig was en kwaad
Dat hij mij verdreef
En mijn deel geheel bij hem achterbleef.
Toch trok ik het mij niet aan.
Zo menigmaal heb ik gezien
2125 Dat als wij een grote prooi vingen,
Waar mijn oom en ik op joegen,
Een os of een varken,
Hij op zijn gemak ging zitten
Met zijn echtgenote, vrouwe Hersint,
2130 En met zijn 7 kinderen.
Dan mocht ik nog net een
Van de allerkleinste ribbetjes hebben
Die zijn kinderen niet meer wilden eten.
Zo heb ik me onderhouden.
2135 Toch vond ik dat niet zo erg.
Als de liefde niet zo groot was
Die ik voelde voor mijn oom,
Die weinig om mij gaf,
Had ik mij het eten wel toegeëigend.
2140 Koning, dit laat ik u weten:
Ik heb zoveel zilver en goud
Tot mijn beschikking,
Dat een wagen dat nauwelijks
In zeven keer kan dragen.
2145   Toen de koning dit hoorde
Antwoordde hij Reinaart als volgt:
Reinaert, hoe kwam u aan deze schat?
Reinaart antwoordde: ik zeg het u
Als u wilt weten wat ik weet,
2150 Of het nou leuk is of niet,
Dan zal het niet langer geheim blijven.
Koning, de schat was gestolen.
En als hij niet gestolen was,
Dan was u daarvoor
2155 Vermoord, dat zweer ik,
En zouden uw vrienden rouwen.
Die koning werd bang
En zei: owee, Reinaart!
Owee, Reinaart! Owee! Owee!

- 2160 Owee, Reinaart, wat zeg je nu?
Ik beveel u bij dezelfde tocht
Die uw ziel zal gaan
Dat u ons belooft, Reinaart,
Dat wat u zegt de waarheid
- 2165 Is, en breng voor de dag
Wat u weet van een moord
Of een moorddadig plan
Dat tegen mij is gericht is.
Laat dat hier in het openbaar horen!
- 2170 Hoor nu hoe Reinaart de koning
En de koningin zal misleiden
En hij met zijn list de vriendschap
En genegenheid van de koning zal verwerven,
En hoe hij buiten hun schuld
- 2175 Bruun en Isengrijn allebei
In grote problemen
En in strijd en onmin
Met de koning bracht.
De heren, die nu zo trots waren
- 2180 Omdat ze dachten Reinaart een poets
Tot zijn schande te hebben gebakken,
Ik weet zeker
Dat hij ze tot hun schande een koekje
Van eigen deeg zal laten eten.
- 2185 Alsof hij erg droevig was
Zei Reinaart: edele koningin,
Ook al had u het mij niet bevolen,
Ik ben iemand die verwacht te sterven:
Ik wil dit daarom niet op mijn ziel laten liggen.
- 2190 Want als het zo was dat mij dit overkwam,
Dan zou ik ervoor in de hel belanden
Waar foltering en pijn is.
Als de koning bereid is
Om te zorgen voor stilte,
- 2195 Zal ik deemoedig vertellen
Hoe betreuenswaardig hij was verraden
En vermoord door zijn dienaren.
Toch, sommigen die het vooral van plan waren,
Waren mijn geliefde familieleden,
- 2200 Die ik niet graag zou beschuldigen,
Als ik niet bang was voor de hel
Waarvan met zegt, dat daar diegenen worden gekweld
Die hier sterven terwijl ze kennis hebben van
Een moord zonder die openbaar te maken.
- 2205 De koning voelde zich bezwaard in zijn hart
En zei: Reinaart, vertel mij de waarheid!

- De waarheid? zei Reinaart, vraagt u daarom?

Maar weet u dan niet hoe ik ervoor sta?

U verwacht toch niet, edele koning,

2210 Al ben ik een ellendeling,

Dat ik zo'n moord zou gedogen?

Denkt u dat ik een leugen

Mee zou willen nemen in mijn hemelvaart?

Ik beloof u: nee, sprak Reinaart.

2215 Op advies van de koningin,

Die zeer bang was voor de schade voor de koning,

Gebood de koning in het openbaar

Dat niemand zo brutaal mocht zijn

Om een zelfs maar iets te zeggen

2220 Totdat Reinaart op zijn gemak

Alles had gezegd wat hij wilde.

Toen zweeg iedereen in stilte.

De koning beviel Reinaart te spreken.

Reinaart was goed in gemene streken:

2225 Hij meende dat het geluk aan zijn kant stond

En zei: zwijg nu allemaal

Zoals de koning wenst:

Ik zal u in het openbaar over het verraad

Vertellen, zonder iets weg te laten,

2230 Zodat ik niemand spaar

Die ik verplicht ben te beschuldigen.

Hem die blaam treft, moet zich schamen!

Kom nu allemaal te weten

Hoe Reinaart zijn eigen vader

2235 Van verraad zal beschuldigen,

Net als een van zijn geliefde familieleden,

Dat was Grimbeert, de das,

Die hem van harte lief had.

Dat dede Reinaart, omdat

2240 Hij verwachtte dat men dan eerder

Zijn woorden zou geloven

Dan wanneer hij zijn vijanden

Van verraad zou betichten.

Hoor nu hoe hij begon:

2245 Op een keer

Had mijn vader de schat

Van koning Hermelink gevonden

Op een verborgen plek.

Toen mijn vader de schat

2250 Had gevonden, werd hij al snel

Zo hoogmoedig en zo trots

Dat hij alle dieren minachtte

Die voorheen zijn vrienden waren.

- 2255 Hij liet Tibeert de kater naar
De wildernis van de Ardennen gaan
Waar hij Bruun de Beer vond.
Hij vroeg of Bruun in Godsnaam
Naar Vlaanderen wilde komen
En koning wilde worden.
- 2260 Bruun werd hier heel erg blij van
Want hij wilde dit al heel lang.
Hij trok richting Vlaanderen
En kwam in het zoete land van Waas,
Waar hij mijn vader vond.
- 2265 Mijn vader liet ook Grimbeert, de wijze,
En Isengrijn, de grijze, komen,
Tibeert, de kater, was de vijfde,
Naar een dorp dat Hijfte heet.
Tussen Hijfte en Gent
- 2270 Hielden ze hun vergadering
Tijdens een donkere nacht.
Daar leken ze door de duivel bezeten
En in de macht van de duivel.
En ze zwoeren daar in het woeste veld
- 2275 Alle vijf, op de dood van de koning.
Luister nu naar iets bijzonder verbazingswekkends:
Ze zwoeren op Isengrijns kruin
Alle vijf dat ze Bruun
Koning en heer zouden maken
- 2280 En hem zouden zetten op de troon in Aken
Waar hij de kroon zou dragen.
En als iemand van de konings familie
Zich zou verzetten, dan zou mijn vader
Diegene zo tegenwerken
- 2285 Met zijn zilver en goud
Dat diegene zijn eer zouden verliezen.
Ik zal u vertellen hoe ik dat weet.
Op een erg vroege morgen
Was mijn neef, de das,
- 2290 Een beetje dronken van de wijn.
En vertelde stiekem mijn
Vrouw Hermelijn,
Alle details
Terwijl zij over de heide liepen.
- 2295 Mijn vrouw is een bijzondere vrouw,
En ze beloofde Grimbeert trouw
Haar geheimhouding.
Meteen toen ze aankwam in het woud
Waar ik was en waar ze mij vond,
- 2300 Vertelde ze het mij

- Op voorwaarde dat ik het geheim zou houden.
Vervolgens kwam ze met bewijzen
Waarvan ik wist dat ze waar waren,
Zodat al mijn haren
- 2305 Overeind stonden van grote angst.
Mijn hart werd werkelijk
Zo koud als ijs.
Wees hier zeker en overtuigd van:
- 2310 Ik weet dat Bruun vals en boosaardig is
En vol gewelddadigheid.
Ik dacht: als hij onze heer wordt,
Dan vrees ik met grote vreze
Dat wij allemaal verloren zouden zijn.
- 2315 Ik kende de koning als edelgeboren,
En vriendelijk en welwillend
En genadig voor alle dieren.
Het leek mij in ieder geval
Een slechte ruil
Die ons nooit
- 2320 Eer of voordeel op zou leveren.
Mijn hart was vol zorgen.
Daarom peinsde ik en bedacht
Hoe deze verschrikking
Voorkomen kon worden en ik
- 2325 Het plan van mijn vader kon verijdelen
Om een lomperik, een veelvraat,
Koning en heer te maken.
De hele tijd bad ik tot God en smeekte
Dat hij de koninklijke heerschappij
- 2330 Van de koning, mijn heer, zou behouden.
Bovendien begreep ik goed dat,
Als mijn vader zijn schat zou behouden,
Mijn vader en zijn partners,
Zouden slagen in hun plan
- 2335 Om de koning te verstoten.
Ik was de hele tijd in diepe gedachten
Om te bedenken hoe ik de plek
Kon vinden waar de schat
Lag die hij had gevonden.
- 2340 Ik hield mijn vader constant zorgvuldig
In de gaten en bespiedde hem
In menig bos, in menige haag,
Zowel in het veld als in het woud
Waar mijn vader, de listige oude,
- 2345 Ook maar heen ging en liep.
Of het droog was of nat,
Of het nacht was of dag,

- Ik lag constant op de loer.
Of het bij dag of bij nacht was,
2350 Ik stond steeds op wacht.
    Op een bepaald moment gebeurde het
Dat ik school onder een grote varen.
Ik lag plat op de grond
En wilde graag iets over de schat,
2355 Die ik wilde hebben, ontdekken.
Toen zag ik mijn vader
Uit een hol komen lopen.
Toen dacht ik de schat te hebben gevonden
Door de list die ik hem zag
2360 Gebruiken. Ik zal het u uitleggen:
Want toen hij uit het hol kwam
Keek ik goed en zag
Dat hij omkeek om te zien
Of er iemand in de buurt was.
2365 En toen hij niemand zag
Begroette hij de mooie dag
En bedekte het hol met zand
En maakte het met de grond gelijk.
    Dat ik dat zag, wist hij niet.
2370 Toen zag ik, voordat hij daarvandaan vertrok,
Dat hij zijn staart over de grond liet gaan
Waar hij zijn voeten had neergezet
En bedekte zijn sporen met aarde.
Daar leerde ik van de slimme oude
2375 Een kleine meesterlijke list
Die ik nog niet kende.
Vervolgens vertrok mijn vader
Naar het dorp waar de hanen
En de vette kippen waren.
2380 Direct toen ik mij durfde te bewegen,
Sprong ik op en liep naar het hol.
Ik wilde niet langer in onzekerheid zijn
En ging er onmiddellijk naartoe.
Snel groef ik het zand op
2385 Met mijn poten en kroop erin.
Daar vond ik mijn grote geluk:
Daar vond ik zilver en goud.
Niemand hier is oud genoeg
Om zoveel bij elkaar te kunnen hebben gezien.
2390 Ik wilde geen dag of nacht wachten.
Ik begon te slepen en te dragen
Zonder kar of wagen
Overdag en 's nachts
Met al mijn kracht.

- 2395 Mijn vrouw Hermelijn hielp mij.
Het kostte ons veel moeite
Voor wij de bijzonder grote schat
Hadden gebracht naar een ander gat
Dat voor ons beter gelegen was.
- 2400 Wij droegen het onder een haag
In een verborgen hol:
Vanaf toen was ik schatrijk.
Hoor nu wat degenen die de koning
Hadden verraden ondertussen deden.
- 2405 Bruun, de beer, liet stiekem
Zijn boodschap naar alle uithoeken van het land
Verspreiden en beloofde
Al degenen grote rijkdom
Die hem wilden dienen voor geld:
- 2410 Hij beloofde met gulle hand
Zilver en goud te geven.
Mijn vader liep door het hele land
En droeg Bruuns brief bij zich.
Hij wist toen niet dat dieven
- 2415 Zijn schat hadden gevonden
En van hem hadden afgenomen.
Als de schat hem niet was ontnomen
Had hij er meteen de stad Londen
In zijn geheel mee kunnen kopen.
- 2420 In die waan liep hij rond.
Toen mijn vader rondzwierf
Over al het land
Tussen de Elbe en de Somme
Had hij veel soldaten
- 2425 Geworven met zijn goud.
Ze zouden hem komen helpen.
Toen het zomer werd
Keerde mijn vader terug en trof daar
Bruun en zijn kameraden.
- 2430 Hij vertelde over de grote moeite
En de vele zorgen
Waaronder hij voor de hoge burchten
In het land van de Saksen had geleden,
Omdat de jagers elke dag
- 2435 Op hem joegen met hun honden
Die hem vaak bang hadden gemaakt.
Dit vertelde hij allemaal voor de lol.
Daarna toonde mijn vader
Een brief die Bruun zeer beviel
- 2440 Omdat er alleen al 1200 namen
Van Isengrijns familieleden in stonden

Met scherpe klauwen en diepe monden.
Daarnaast stonden er katten en beren in,
Die allemaal bij Bruun in dienst waren.

2445 Net als de vossen en de dassen

Van Thüringen en Saksen.

Zij hadden allemaal gezworen

Dat als men hen van tevoren

Voor 20 dagen hun soldij gaven

2450 Zij hun kracht ten dienste

Van Bruun zouden stellen.

Dit heb ik allemaal voorkomen, God dank!

    Toen mijn vader zijn boodschap

Had afgeleverd, vertrok hij

2455 Om naar zijn schat te kijken.

Maar toen hij op de plaats kwam

Waar hij hem had achtergelaten

Bleek de schat verdwenen te zijn

En zijn hol opgebroken.

2460 Wat heeft het voor zin hier lang over uit te weiden?

Toen mijn vader dit vernam

Werd hij zo verdrietig en boos

Dat hij zichzelf uit woede ophing.

En zo mislukte Bruuns plan

2465 Door mijn handigheid.

Zie nu hier mijn ongeluk:

Heer Isengrijn en Bruun, de veelvraat,

Zijn nu de belangrijkste raadslieden

Van de koning

2470 En de arme meneer Reinaart is de klos.

    De koning en de koningin,

Die beiden hoopten winst te maken,

Leidden Reinaart buiten de vergadering

En smeekten hem om het goede te doen

2475 En hen te wijzen waar zijn schat lag.

Toen Reinaart dat hoorde,

Zei hij: als ik u mijn bezit zou wijzen,

Heer koning, terwijl u mij laat ophangen,

Dat zou ik niet goed bij mijn hoofd zijn.

2480 - Nee Reinaart, sprak de koningin,

Mijn heer zal u laten leven

En hij zal u met liefde alles vergeven

Waar hij boos over is.

En u zult voortaan verstandig zijn

2485 En goed en trouw.

Reinaart zei: dat doe ik, vrouwe,

Op voorwaarde dat de koning mij nu

Oprecht belooft, hier voor u,

- 2490 Dat hij mij genade schenkt
En Bruun al mijn zonden
Zal vergeven. In dat geval
Wil ik hem, mijn koning, wijzen
Waar mijn schat ligt.
De koning zei: ik zou van het rechte pad afdwalen
- 2495 Als ik Reinaart zou geloven:
Hem is het stelen en roven
En liegen aangeboren.
De koningin sprak: Heer, nee.
U kunt Reinaart geloven:
- 2500 Voorheen was hij weliswaar gemeen,
Maar zo is hij nu niet meer.
U hebt gehoord hoe hij de das
En zijn vader heeft beschuldigd
Van moord, waarvan hij net zo goed
- 2505 Andere dieren had kunnen betichten
Als hij kwaadaardig,
Gemeen of ontrouw had willen zijn.
Toen zei de koning: vrouwe Gentel,
Ook al verwacht ik dat het me slecht zal bekomen,
- 2510 Als u het mij durft aan te raden
Zal ik volgens uw advies
Op voorwaarde dat Reinaart trouw is
Een overeenkomst sluiten.
Maar, en dat zeg ik hem zonder twijfel,
- 2515 Als hij nog meer slechts doet,
Dan zullen al zijn familieleden
Tot in de tiende graad daarvoor boeten!
Reinaart zag dat de koning erin getrapt was
En werd blij van binnen
- 2520 En zei: Heer, ik zou gek zijn
Als ik het u niet zou beloven.
Toen nam de koning een strohalm
En vergaf toen Reinaart zowel
De misdaden van zijn vader
- 2525 Als zijn eigen misdaden.
Dat Reinaart toen blij was,
Lijkt me geen wonder:
Hij was maar net aan de dood ontsnapt!
Toen Reinaart alles was kwijtgescholden
- 2530 Was hij uitermate blij
En zei: koning, edele heer,
God moet u belonen voor alle eer
Die u en uw vrouw mij bewijzen.
Ik meen het oprecht
- 2535 Dat u mij veel eer bewijst:

Zo veel eer en zo'n grote gunst,
Dat er niemand hier op aarde is
Die ik zo erg mijn schat
En mijn trouw gun
2540 Als ik u en uw vrouw doe.
Reinaart hield een strohalm voor zich
En zei: heer koning, pak aan.
Hiermee geef ik u de schat
Die de overleden Hermelink bezat.
2545 De koning nam de strohalm aan
En bedankte Reinaart zo
Dat het leek alsof hij had gezegd: hiermee sla ik u tot ridder!
Reinaarts lachte van binnen zo hard
Toen de koning zo gehoorzaamde
2550 Aan alles wat hij maar wilde,
Dat men het bijna aan hem kon zien.
Hij zei: heer, wees stil
En luister naar mijn uitleg:
In het oosten van Vlaanderen staat
2555 Een bos dat Hulsterlo heet.
Koning, prijs uzelf gelukkig
Als u dit onthoudt:
Een bron die Kriekeput heet
Is niet ver ten zuidwesten daar vandaan.
2560 Heer koning, geloof me,
Want dit is echt waar:
Daar is de grootste wildernis
Die er bestaat in alle landen.
Ik zweer u ook
2565 Dat daar soms wel een half jaar
Geen man of vrouw
Bij de bron komt.
Geen enkel wezen vindt het daar fijn,
Behalve de uil en de schuifuit
2570 Die daar in de struiken nestelen,
Of een ander vogeltje
Dat daar graag wil zijn
Of daar toevallig terecht is gekomen.
Daar ligt mijn schat verstopt.
2575 Luister goed voor uw eigen bestwil:
De plek heet Kriekeput.
U en uw vrouw moeten daarheen gaan.
En vertrouw ook niemand toe
Om uw bode te laten wezen.
2580 Begrijp mij goed, koning. In Godsnaam,
Ga daar zelf heen. En als u
Bij de betreffende put komt

- Zult u jonge berken aantreffen.
Heer koning, onthoud dit:
2585 U moet naar de berk gaan,
Koning, die het allerdichtst bij de put staat:
Daaronder ligt de schat begraven.
Daar moet u een beetje mos
Aan de kant schuiven en schrapen:
2590 Daar zult u menig kostbare
En mooie sieraden van goud vinden:
Daar zult u ook de kroon vinden
Die Hermelink de koning droeg,
En nog veel andere sieraden
2595 Met edelstenen en goudwerk:
Men kon het nog niet kopen met duizend mark.
    Ai koning, als u de goederen in uw bezit hebt
Zult u zeker bij uzelf denken:
Ai, Reinaart, trouwe vos,
2600 Die hier in het mos zo listig
Deze schat begroef,
God moet u belonen, waar u ook bent!
Toen antwoordde de koning snel:
Reinaart, als ik die reis aanga,
2605 Moet u met ons meereizen
En u moet ons, Reinaart,
Helpen de schat op te graven.
Ik vermoed dat ik daar zonder hulp
Nooit zal aankomen;
2610 Ik heb gehoord van Aken
En Parijs. Is het daar in de buurt?
Als ik het goed begrijp,
Ben je aan het bluffen, Reinaart, en pochen.
Kriekeput, zoals jij het hier noemt,
2615 Is volgens mij een verzonnen naam.
Dit vond Reinaart onaangenaam
En het maakte hem boos en zei: ja
Koning, u bent er net zo dichtbij
Als Keulen bij mei.
2620 Denkt u dat ik u de Leie
Aanwijs als de rivier de Jordaan?
Ik denk dat ik u wel
Voldoende bewijs kan laten zien.
Luid riep hij: Cuwaart, kom hier.
2625 Verschijn voor de koning, Cuwaart!
De dieren zagen wat er gebeurde:
Iedereen verwonderde zich erover.
Cuwaart kwam angstig:
Hij vroeg zich af wat de koning wilde.

- 2630 Reinaart sprak: Cuwaart, heb je het koud?
Je beeft. Wees blij en zonder angst
En vertel mijn heer de koning de waarheid
Over alles wat ik u zal vragen.
Dit beveel ik u bij de trouw
- 2635 Die u aan mevrouw schuldig bent.
- Al zou het mij mijn kop kosten,
Zei Cuwaart, ik zal u niet voorliegen.
Gij hebt het mij zo plechtig bevolen
Dat ik het verschuldigd ben om te zeggen.
- 2640 Toen zei Reinaart: zeg hem dan:
Weet u waar Kriekeput ligt?
Cuwaart zei: of ik dat weet?
Jazeker, hoe zou ik het niet kunnen weten?
Ligt het niet bij Hulsterlo,
- 2645 In het moeras, in die wildernis?
Ik heb veel pijn moeten doorstaan,
Net als grote honger en enorme kou,
En meermaals armoede
In Kriekeput, zo veel dagen
- 2650 Dat ik het nooit meer zal vergeten.
Hoe kan ik vergeten
Dat Reinout de Vries daar
Valse munten sloeg
Waarmee hij zichzelf
- 2655 En zijn kameraden onderhield?
Dat was voordat ik met Rijn
Een vaste vriendschap aanging
Waardoor ik uit de problemen kwam.
- Owee, sprak Reinaart, lieve Rijn,
- 2660 Lieve vriend, mooi hondje.
Ik zou willen dat God toestond dat u nu hier was.
Gij zou samen met uw zoon
Aantonen, als het mogelijk was,
Dat ik nooit het lef zou hebben
- 2665 Om iets te doen
Waarmee ik mijn koning aanleiding zou geven
Om boos op mij te worden.
Ga weer naar de onderdanen,
Zei Reinaart snel. Cuwaart,
- 2670 Mijn heer de koning heeft met u
Geen zaken met te bespreken.
Cuwaart keerde terug
En verliet de bespreking met de koning.
Reinaart sprak: koning, is het waar
- 2675 Wat ik zei? – Reinaart, ja, dat was het,
Vergeef het mij. Het was niet goed

- Dat ik u een beetje wantrouwde.
Reinaart, goede vriend, voldoe aan het
Verzoek om met ons naar de put
2680 Te gaan waar de berk staat
Waar de schat onder begraven ligt.
Reinaart zei: u zegt iets wonderlijks:
Dacht u dat ik niet ontzettend blij zou zijn,
Koning, alsof het zo met mij gesteld was
2685 Dat ik met u kon wandelen
Zoals we allebei willen
Zonder dat het u te schande maakt?
Nee, ik zal het u bewijzen
En vertellen, ook al schaam ik me ervoor:
2690 Toen Isengrijn uit naam van de Duivel
Een tijdje geleden het klooster inging
En tot monnik was gemaakt,
Had hij niet genoeg
2695 Aan waar zes monniken zich mee voedden.
Hij klaagde en kermde
Zo erg, dat ik medelijden kreeg.
Toen hij ziek werd en zwak,
Deed het mij verdriet, als familielid,
En ik gaf hem het advies te ontsnappen.
2700 Daarom ben ik in de pauselijke ban gedaan.
Morgen, als de zon opkomt,
Wil ik naar Rome om vergiffenis te vragen.
Vanuit Rome wil ik de zee oversteken.
Daar vandaan zal ik niet terugkeren
2705 Voor ik zoveel heb gedaan
Ten behoeve van uw eer en geluk,
Koning, dat ik met u kan omgaan.
Pas dan zal ik naar dit land terugkeren.
Het zou een slechte zaak zijn,
2710 Als u, heer koning,
Een wandeling zou maken
Met een verworpen banneling
Zoals ik nu ben, Godbetert!
De koning zei: Reinaart, bent u
2715 Al lang verbannen? Toen zei Reinaart:
Ja, dat ben ik. Het is drie jaar geleden dat ik
Door de deken Herman ben
Veroordeeld tot verbanning.
De koning zei: omdat u bent
2720 Verbannen, zou men het mij verwijten
Als ik u met mij liet wandelen.
Ik zal Cuwaart of een ander
Met mij naar de schat laten gaan

- 2725 En ik adviseer u, Reinaart, dat u
Niet langer wacht. Ga op reis
Om u van de ballingschap te verlossen.
- Dat zal ik doen, zei Reinaart.
Ik zal morgen naar Rome gaan,
Als het gaat zoals ik wil!
- 2730 De koning zei: mij dunkt dat u
Vol goede voornemens bent.
God moge u gunnen dat het u lukt,
Reinaart, zodat u en ik
En wij allemaal er profijt van hebben!
- 2735   Toen dit allemaal was gezegd
Ging Nobel, de koning, staan
Op een hoge stapel stenen
Waar hij altijd alleen op stond
Als hij de rechtszitting voorzat.
- 2740 De dieren zaten in een kring
Om hem heen in het gras
Op volgorde van hun stand.
Reinaart stond bij de koningin
En sprak vol blijdschap:
- 2745 Bid voor mij, edele vrouw,
Dat ik u als vriend zal weerzien.
Zij sprak: de heer, die almachtig is,
Moet u al uw zonden vergeven!
De koning en de koningin
- 2750 Namen met een blij gemoed
Plaats tegenover hun dieren, arm en rijk.
De koning sprak vriendelijk:
Reinaart is hier naar het hof gekomen,
En wil, en daarvoor dank ik God,
- 2755 Zijn leven uit alle macht beteren.
En mijn vrouw, de koningin,
Heeft zo voor hem gepleit,
Dat ik zijn vriend geworden ben,
En hij met mij verzoend is.
- 2760 En ik heb hem de vrijheid
Van lijf en leden gegeven.
Ik verplicht u tot vrede met Reinaart,
Andermaal verplicht ik de vrede,
En ook voor de derde keer.
- 2765 En ik verplicht u allen, als u leven u lief is,
Dat u Reinaart en zijn vrouw
En zijn kinderen eer bewijst
Als u ze tegenkomt.
Of het nu nacht is of dag:
- 2770 Ik wil geen klachten meer horen

Over Reinaarts daden.

Ook al was hij voorheen roekeloos,
Hij wil nu zijn leven beteren en ik zal u vertellen hoe:

Reinaart zal morgenvroeg

2775 Tas en stok ontvangen

En naar Rome gaan.

En vanaf Rome wil hij de zee over.

En daar vandaan zal hij niet weerkeren

Tot hij volledige vergiffenis heeft gekregen

2780 Van al zijn zondige daden.

Toen Tielcelijn deze woorden had gehoord

En vloog naar waar hij vandaan kwam,

Trof hij de drie gezellen.

Hoor nu wat hij ze vertelde.

2785 Hij sprak: idioten, wat doen jullie hier?

Reinaart deelt de lakens uit

En is oppermachtig aan het hof:

De koning heeft hem vrijgesproken

Van al zijn misdaden

2790 En u bent alle drie verraden.

Isengrijn begon Tielcelijn

Korzelig te antwoorden:

Volgens mij liegt u, heer raaf.

Direct toen hij dat zei begon hij te rennen

2795 En Bruun volgde hem.

Ze liepen de benen uit hun lijf

Naar de koning.

Tibeert was enorm bang

En bleef zitten op de galg.

2800 Hij vreesde zo uitermate

Veel voor zijn huid

Dat hij het verlies van zijn oog,

Dat hij in de schuur van de

Pastoor verloor voor lief zou nemen,

2805 Als hij niet langer in de problemen zou zitten.

Hij wist van angst niets anders te doen

Dan te blijven zitten op de balk.

Hij wenste uit alle macht

Dat hij Reinaart nooit had gekend.

2810 Isengrijn drong zich

Onverschrokken voor de koningin

En sprak woedend

Zo ernstig tegen Reinaart

Dat de koning kwaad werd

2815 En Isengrijn en Bruun

Liet vangen. Snel

Werden ze gevangen en vastgebonden.

Je zag nog nooit dolle honden
Meer kwaad doen dan men
2820 Isengrijn en Bruun deed.
Men behandelde hen als misdadigers.
Men bond hen beiden zo vast
Dat ze de hele nacht
Nog niet met al hun kracht
2825 Een vin konden verroeren.
Hoor nu hoe hij ze verder behandelde.
Reinaart, die zo gemeen voor hen was,
Zorgde ervoor dat men Bruun
Een stuk vel van zijn rug afsneed,
2830 Een voet lang en een voet breed,
En hem als tas gaf.
Als hij nieuwe schoenen had gehad,
Was Reinaart klaar geweest.
Hoor nu wat hij deed,
2835 Hoe hij aan nieuwe schoenen kwam.
Hij fluisterde de koningin toe:
Vrouwe, ik ben uw pelgrim:
Hier is mijn oom Isengrijn,
Hij heeft twee stevige schoenen.
2840 Help mij, opdat ik ze aan mag doen.
Ik zal voor uw ziel bidden.
Het is het recht van een pelgrim
Om in zijn gebeden alle het goede
Dat hem overkwam te gedenken:
2845 U kunt uw ziel aan mij toevertrouwen.
Laat Hersint, mijn tante,
Twee van haar schoenen geven.
Dit kunt u zonder eerverlies doen:
Ze blijft toch op haar gemak thuis.
2850 - Graag Reinaart, sprak de koningin,
U kunt niet zonder
Schoenen. U moet het land
Verlaten onder Gods hoede,
Over bergen en door het bos
2855 Door struiken en over stenen:
U zult hard moeten werken.
Het is noodzakelijk dat u schoenen hebt:
Ik zal er mijn best voor doen.
Die van Isengrijn zullen u van pas komen.
2860 Ze zijn zo stevig en zo dik
Die hij en zijn vrouw dragen.
Al zou het hun het leven kosten,
Ze moeten u elk schoenen geven
Om mee op reis te gaan.

- 2865   Zo heeft die valse pelgrim
Bereikt dat Isengrijn
Van zijn beide voorpoten
Het vel verloor
Van zijn knieën tot zijn klauwen.
- 2870   Je zag nog nooit een vogel zich zo stil houden
Terwijl zijn ogen werden dichtgenaaid,
Zoals Isengrijn deed
Toen men hem zo jammelijk zijn poten afstroopte
Dat hem het bloed van de tenen vloeide.
- 2875   Toen Isengrijn gevild was,
Moest Hersint, de wolvin,
Gaan liggen op het gras
En ze liet vol verdriet
Zowel het vel
- 2880   Als de klauwen
Van haar beide achterpoten aftrekken.
Door deze daad werd
Reinaart toch wel wat droevig.
Hoor nu hoe hij begon te klagen:
- 2885   Tante, zei hij, lieve tante,
In hoeveel ellende
Ben je door mijn toedoen terechtgekomen!
Het doet mij pijn. Van alles geniet ik,
Behalve hiervan. Ik zweer het u:
- 2890   U bent, geloof me,
Een van mijn favoriete familieleden.
Daarom zal ik uw schoenen dragen.
God weet dat het in uw voordeel is!
U zult delen in de vergiffenis
- 2895   En in alle kwijtschelding,
Lieve tante, die ik in uw schoenen
Aan de overkant van de zee zal najagen.
Vrouwe Hersint had zoveel pijn
Dat ze nauwelijks kon spreken.
- 2900   - Ai Reinaart, God moet wreken
Dat u uw zin met ons gedaan krijgt!
Isengrijn was woedend maar zweeg,
Net als zijn kameraad Bruun. Had
Hij het maar niet zo zwaar gehad.
- 2905   Zij lagen vastgebonden en waren gewond.
Als op datzelfde moment
Ook Tibeert de kater daar was geweest,
Durf ik wel met zekerheid te zeggen
Dat hem dit ook was overkomen
- 2910   En hij niet pijnloos was gebleven.
          Waar is het voor nodig dat ik u dit heel uitgebreid vertel?

- De volgende dag voor zonsopgang
Liet Reinaart zijn schoenen strikken
Die voorheen van Isengrijn
2915 En zijn vrouw Hersint waren.
Hij had ze vastgebonden
Om zijn voeten, en vertrok
Naar de plek waar hij de koning
En zijn vrouw, de koningin, ontmoette.
2920 Hij sprak op een slijmerige toon:
Heer, ik hoop dat God u en uw vrouw,
Die ik oprecht prijs,
Een goede dag mag geven.
Laat uw knecht nu
2925 Zijn staf en tas geven, en laat mij gaan.
Toen liet de koning snel
De kapelaan, Belijn de ram, komen.
En toen hij bij de koning kwam,
Sprak de koning: hier is
2930 Een pelgrim: lees hem een bijbeltekst voor
En geef hem zijn tas en staf!
Belijn de ram antwoordde:
Heer, dat durf ik niet te doen:
Reinaart heeft zelf opgebiecht
2935 Dat hij in de pauselijke ban is.
De koning zei: Belijn, nou en?
Meester Juffroet laat ons weten:
Als een man in zijn eentje
Net zoveel zonden heeft begaan als iedereen die leeft,
2940 En wil hij slechtheid opgeven,
En daarom biechten
En de straf daarvoor ontvangen
En de zee oversteken,
Dan mag hij zich zuiveren.
2945 Belijn sprak beslist tot de koning:
Ik zal geen geestelijke handeling uitvoeren
Of het nou krom of recht is,
Tenzij u mij vrijwaart van aansprakelijkheid
Tegenover de bisschop en de deken.
2950 De koning zei: de afgelopen 8 weken
Heb ik u nauwelijks iets gevraagd.
Ik had liever dat u aan uw keel
Opgehangen werd, dan dat ik u vandaag iets vroeg!
Toen Belijn hoorde
2955 Dat de koning boos op hem was,
Werd Belijn zo bang
Dat hij beefde van angst
En zijn altaar gereedmaakte

- En alles begon te zingen en te lezen
2960 Wat hem maar goed dunkte.
    Toen Belijn de kapelaan
Ootmoedig het getijdengebed
Van die dag had opgezegd,
Hing hij om Reinaarts nek
2965 Een tas van Bruuns vel.
Ook gaf hij de gemenerik
Een staf in de hand in zijn
Maat. Toen was hij
Klaar voor zijn reis.
2970 Vervolgens keek hij naar de koning:
De krokodillentranen liepen
Over zijn baard naar beneden
Alsof hij pijn in zijn hart had
Van rouw en verdriet!
2975 Maar het was omdat, en om niets anders,
Hij allen die hij daar achterliet
Niet net zoveel pijn had kunnen bezorgen
Als Bruun en Isengrijn
Door hem geleden hadden.
2980 Desondanks stond hij op en vroeg hen allen
Of ze voor hem zo oprecht
Zouden bidden zoals zij wilden
Dat hij voor hen allen zou bidden.
Het afscheid nemen vond hij lang duren,
2985 Want hij was graag daarvandaan.
Hij was voortdurend in angst
Als iemand die weet dat hij schuldig is.
Toen sprak de koning: het spijt mij,
Reinaart, dat u zoveel haast hebt.
2990 - Nee heer, het is tijd:
Men moet een goede daad niet uitstellen.
Met uw toestemming wil ik vertrekken.
De koning sprak: ga met God.
Toen droeg hij het hele hof,
2995 Behalve de gevangenen, op
Om Reinaart uitgeleide te doen.
    Nu was Reinaart pelgrim,
Terwijl zijn oom Isengrijn
En Bruun vastgeboden lagen
3000 En ziek waren van hun pijnlijke wonden.
Ik denk, want ik heb de indruk,
Dat niemand tussen Polen
En Schotland zo ernstig was,
Hoeveel slechte dingen hem ook waren overkomen,
3005 Dat hij zijn lachen had kunnen inhouden

Als hij toen had gezien
Hoe zonderling Reinaart vertrok
En hoe vanzelfsprekend hem
De tas en staf om de hals hingen
3010 Net zoals de schoenen
Die hij droeg aan zijn voeten
Gebonden waren, zodat hij
Met gemak op een pelgrim leek.
Reinaart moest van binnen hard lachen
3015 Omdat ze hem allemaal begeleidden
Met zovelen
Terwijl ze voorheen zijn vijanden waren.
Toen zei hij: koning, het spijt mij
Dat u zo ver met mij meegaat:
3020 Ik ben bang dat het u zal schaden!
U hebt twee moordenaars gevangen.
In het geval dat zij u ontsnappen
Staat u meer ellende te wachten
Dan ooit tevoren.
3025 Blijf gezond en laat mij gaan.
Na deze woorden ging hij
Op zijn achterste benen staan
En adviseerde groot en klein
Om voor hem te bidden
3030 Als ze van alle goede daden
Wilden meeprofitieren.
Ze zeiden allen dat ze hem
Zouden gedenken in hun gebeden.
Hoor nu wat Reinaart vervolgens deed:
3035 Toen hij afscheid nam van de koning
Gedroeg hij zich zo droevig
Dat sommigen medelijden met hem kregen.
Tegen Cuwaart de haas kermde hij:
Owee Cuwaart, wij moeten afscheid nemen!
3040 Als u wilt, kunt u mij begeleiden
Samen met Belijn de ram:
Jullie twee hebben mij nooit kwaad gedaan.
Jullie kunnen mij goed op weg helpen!
Uw levenswandel is vriendelijk,
3045 Onbesproken en vol goedertierenheid.
Geen dier klaagt over u.
Standvastig zijn uw zeden
Net als bij mij toendertijd
Toen ik kluizenaar was;
3050 U vroeg nooit meer
Dan wat bladeren en gras.
Geen brood, geen vlees,

Geen bijzondere gerechten.

Met deze vlijerij

3055 Wist Rinaart deze twee zo te misleiden
Dat ze met hem meegingen
Tot zijn aankomst voor zijn huis
En voor de poort van Maupertuus.

          Toen Reinaart naar de poort liep

3060 Zei hij: Belijn, neef ram,
U moet alleen buiten blijven staan:
Ik moet mijn vesting binnengaan.
Cuwaart zal met mij meegaan.

3065 Heer Belijn, vraag hem, of hij
Vrouw Hermelijn en haar kleine
Welpen wil troosten

Als ik afscheid van ze neem.

Belijn zei: ik zal hem vragen

Of hij ze goed wil troosten.

3070 Reinaart smeekte en vleide
Zo welbespraakt

En op zoveel manieren,

Dat hij met zijn list Cuwaart

In zijn nest kreeg.

3075   Toen Cuwaart en Reinaart

Samen het hol binnenkwamen,

Troffen ze vrouw Hermelijn

Met haar kleine welpjes,

Die erg bezorgd en angstig was,

3080 Want ze dacht dat Reinaart was
Opgehangen. Maar toen ze vernam

Dat hij weer thuis was gekomen

En een tas en een staf droeg

Was ze totaal verrast.

3085 Ze was blij en sprak snel:

Reinaart, hoe ben je ontsnapt?

- Ik ben pelgrim geworden.

Heer Bruun en heer Isengrijn

Zitten dankzij mij gevangen:

3090 De koning heeft, daarvoor bedank ik hem,

Ons Cuwaart gegeven als zoenoffer.

We mogen met hem doen wat we willen.

De koning heeft verklaard

Dat Cuwaart de eerste was

3095 Die ons bij hem verraden heeft.

En daarom laat ik hem

Voor u boeten, vrouw Hermelijn!

Cuwaart staat veel pijn te wachten.

Ik ben met recht boos op hem.

- 3100 Toen Cuwaart dat hoorde
Draaide hij zich om en wilde vluchten.
Maar dat lukte niet
Want Reinaart had voor hem de deur
Versperd en hem snel en dodelijk
- 3105 Bij de keel gegrepen.
Cuwaart riep om genade:
Help mij, Belijn. Waar bent u?
Deze pelgrim bijt mij dood!
    Het roepen was snel afgelopen,
- 3110 Want Reinaart had snel
Zijn keel in tweeën gebeten.
Toen zei hij: nu gaan we deze
Lekkere vette haas opeten!
De welpjes liepen naar de prooi
- 3115 En begonnen gezamenlijk te eten.
Ze hadden er weinig verdriet van
Dat Cuwaart het leven was verloren.
Hermelijn, Reinaarts vrouw,
At het vlees en dronk het bloed.
- 3120 Ai, hoe dikwijls dankte zij
De koning die door zijn goedheid
De kleine welpjes zo blij had
Gemaakt met zo'n goede maaltijd.
Reinaart zei: hij gunt het u.
- 3125 Maar ik weet wel dat als de koning dit overleeft,
Hij ons graag giften zou geven
Die hij zelfs niet voor 7 gouden
Marken zou willen hebben.
- Wat zijn dat voor giften? vroeg Hermelijn.
- 3130 Reinaart zei: dat zijn een touw,
Een dwarsbalk en twee palen;
Maar als ik de kans krijg, zal ik de dans ontspringen.
Ik hoop dat ik over twee dagen
Net zo min bang hoef te zijn
- 3135 Voor hem als hij voor mij.
Ze zei: Reinaart, wat bedoel je?
    Reinaart zei: vrouwe, ik zal het je vertellen.
Ik weet een wildernis
Met hoge struiken en met heide.
- 3140 Het ontbreekt je daar niet
Aan goede rustplaatsen en voedsel.
Daar wonen hoenders en patrijzen
En vele andere vogels.
Wilt u, vrouwe Hermelijn,
- 3145 Met mij daarheen gaan.
Als we willen kunnen we daar

Wel 7 jaar beschut wandelen
En onbezorgd leven
Voordat we daar worden ontdekt.

- 3150 Al zou ik nog meer vertellen, ik zou niet liegen.
- Ai, Reinaart, sprak vrouw Hermelijn,
Ik denk dat dit allemaal
Al vergeefse moeite is:
Je hebt toch gezworen
- 3155 Om nooit meer in dit land te wonen
Voordat je terugkomt van overzee?
Je hebt toch je tas en staf ontvangen?
Reinaart antwoordde heel snel:
Hoe meer gezworen, hoe meer verloren,
- 3160 Heeft een goede man mee eens gezegd.
Ik denk niet dat hij het mij adviseerde,
Omdat hij goed volk was.
Al volbracht ik deze reis,
Het zou mij niet helpen, zei Reinaart.
- 3165 Ik zou er niets mee opschieten:
Ik heb de koning een schat
Beloofd die ik helemaal niet heb.
En als hij de waarheid ontdekt
En weet dat ik hem alles heb voorgelogen
- 3170 En hij door mij is bedrogen
Zal hij meer veel meer haten
Dan hij ooit eerder deed.
Daarom heb ik bedacht
Dat het beter is om te gaan
- 3175 Dan om te blijven, zei Reinaart.
En ik zweer op mijn rode baard
Dat ik zal doen wat ik van plan ben.
Het heeft door de kater of de das,
Of door Bruun, die mijn oom was,
- 3180 Goedschiks of kwaadschiks
Geen zin om te proberen
In de gunst van de koning
Te komen. Mijn hele leven lang
Heb ik onder zoveel angsten geleden!
- 3185 Belijn de ram werd erg boos
Omdat Cuwaart, zijn metgezel,
Zo lang in dat hol bleef treuzelen.
Hij riep, toen hij zich enorm ergerde:
Cuwaart, de duivel hale je!
- 3190 Hoe lang houdt Reinaart je daar?
Waarom kom je niet naar buiten en laat je ons vertrekken?
Toen Reinaart dit had gehoord,
Ging hij naar buiten naar Belijn

- En sprak heel zachtjes:
- 3195 Ai heer, waarom ben je zo boos?
Cuwaart is nog in gesprek met mij
En met zijn tante.
Waarom vind je dat zo vervelend?
Cuwaart vertelde mij
- 3200 Dat u alvast rustig mocht vertrekken
Als u hier niet langer wil blijven:
Hij wil hier nog eventjes blijven
Bij zijn tante Hermelijn
En haar welpjes
- 3205 Die hard huilen en jammeren
Omdat ik ze zal verlaten.
Belijn zei: vertel mij,
Heer Reinaart, wat heb je
Cuwaart aangedaan?
- 3210 Zoals ik het kon verstaan
Riep hij mij hard om hulp.
Reinaart zei: wat een onzin!
Belijn, ga bij God te rade!
Ik zal u vertellen wat wij deden:
- 3215 Toen ik het huis binnenkwam
En Hermelijn van mij vernam
Dat ik de zee over wilde varen
Deed dat haar onmiddellijk zoveel pijn
Dat zij bewusteloos neerviel.
- 3220 Toen Cuwaart dat zag,
Riep hij luid: dappere held,
Kom hier en help mij!
Mijn tante ligt hier bewusteloos.
Dit riep hij heel hard.
- 3225 Dit waren zijn woorden, en anders niet.
- Waarachtig, ik hoorde inderdaad
Dat Cuwaart veel misbaar maakte.
Ik dacht dat hem iets overkomen was.
Reinaart zei: Belijn, absoluut niet.
- 3230 Ik had liever dat mijn kinderen
Of mijn vrouw iets overkwam,
Dan mijn neef Cuwaart.
Reinaart zei: had je gehoord
Dat de koning mij gisteren
- 3235 Ten overstaan van vele hoge heren vroeg
Om hem een paar woorden te schrijven
Als ik het land verliet?
Wilt u het hem brengen, neef Belijn?
Het is al geschreven en klaar.
- 3240 Belijn zei: ik weet van niets.

- Reinaart, als ik wist dat u had beloofd
Om te schrijven, had u mij makkelijk
Kunnen vragen om het naar de koning
Te brengen als ik iets had
3245 Om het in te doen.
Hij zal: het zal u aan niets ontbreken.
Liever dan dat de brief voor de koning hier zou blijven,
Geef ik u deze tas,
Heer Belijn, die ik draag
3250 En hang ze om uw kraag
Met de brief voor de koning erin.
U zult er veel voordeel,
De dank van de koning en veel eer van hebben!
U zult zeer welkom zijn
3255 Bij mijn heer de koning.
Belijn was hier zeer dankbaar voor.
Reinaart ging zijn hol in
Keerde weer terug en bracht
Zijn vriend Belijn
3260 Het hoofd van Cuwaart,
Dat had hij in de tas gestopt,
En hing volgens zijn kwade plan
De tas bij Belijn om de hals
En beval dat hij onder geen enkele voorwaarde
3265 De brief mocht
Bekijken als hij vrienden
Wilde worden met de koning.
Hij zei hem dat de brief
In de tas verstoppt was
3270 En dat als hij rijk wilde worden
En graag eer wilde ontvangen
Hij zou zeggen dat deze brief
Door hem alleen geschreven was
En hij hem daarbij geholpen had.
3275 De koning zou hem dankbaar zijn.
Dat hoorde Belijn en sprong
Vanaf de plek waar hij stond
Meer dan een halve voet omhoog,
Zo blij was hij met datgene
3280 Wat hem nog op zou breken.
Toen zei Belijn: Reinaart, heer,
Nu ben ik ervan overtuigd dat u eervol handelt
Naar mij en aan allen in het hof!
Mijn zal mij enorm prijzen
3285 Als men weet dat ik mooie en heldere
Woorden kan schrijven,
Ook al is het zo dat ik het niet kan.

- Er wordt wel gezegd, dat dikwijls menig man
Veel eer ontvangt, dankzij God,
3290 Om dingen die hij niet kan.
Hierna zei Belijn: Reinaart,
Wat denkt u? Zal Cuwaart
Met mij terug naar het hof gaan?
- Hij niet, zei Reinaart. Hij zal u snel
3295 Volgen op uw pad.
Hij is nog niet in de gelegenheid.
Gaat u alvast rustig voor!
Ik moet Reinaart nog
Een paar geheimen vertellen.
3300 - Reinaart, ga met God!
Onmiddellijk vertrok hij.
Hoor nu wat Reinaart deed:
Hij keerde terug in zijn hol
En zei: als wij hier blijven,
3305 Zullen grote problemen en pijn ons bereiken.
Maak u klaar, vrouw Hermelijn
En al mijn kinderen tezamen.
Volg mij, ik ben uw vader.
Laten we ons haasten om te vertrekken.
3310 Toen werd er niet langer gewacht.
Ze vertrokken allemaal:
Hermelijn en heer Reinaart
En hun jonge welpjes
Aanvaardden de wildernis.
3315 Inmiddels had Belijn de ram
Zo hard gelopen dat hij even na de middag
Aankwam bij het hof.
Toen de koning zag dat Belijn
De tas terug had gebracht
3320 Die Bruun de beer even daarvoor
Zo hardhandig was afgenomen
Zei hij snel tegen Belijn:
Heer Belijn, waar komt u vandaan?
Waar is Reinaart? Hoe komt het
3325 Dat hij deze tas niet draagt?
Belijn zei: koning, ik zal u
Vertellen hoe het zit.
Toen Reinaart klaar stond
Om het kasteel te verlaten
3330 Zei hij mij dat hij u een paar
Woorden wilde sturen, dappere koning.
En toen vroeg hij mij
Of ik ze u ze zou bezorgen om u een plezier te doen.
Ik zei dat ik meer dan 7 brieven

- 3335 Op uw verzoek zou bezorgen.
Toen kon Reinaart niets vinden
Waar ik de brief in zou kunnen dragen.
Daarom bracht hij mij deze tas
Waar de brief in zit.
- 3340 Koning, u heeft nog nooit gehoord
Van een betere schrijver dan ik.
Deze brief schreef ik voor hem,
Of het mij in dank afgenomen wordt of niet,
Deze woorden zijn op mijn advies
- 3345 Zo bedacht en geschreven.
Daarop liet de koning hem de brief
Aan Botsaart, zijn klerk, geven:
Hij was het die van dit soort zaken
Meer verstand had dan alle aanwezigen.
- 3350 Botsaart was namelijk degene die alle
Brieven las die op het hof aankwamen.
Bruneel en hij namen
De tas van de hals van Belijn
Die door zijn stommititeit
- 3355 Al zoveel hierover gezegd had
Dat hij zich er niet meer uit kon redden.
Botsaart de klerk pakte de tas.
En toen bleek wat Reinaart had gedaan.
Toen hij het hoofd tevoorschijn trok,
- 3360 Zag Botsaart het en zei:
Help, wat is dit voor boodschap?
Heer koning, volgens mij
Is dat het hoofd van Cuwaart!
Owee, had u, koning, Reinaart
- 3365 Maar nooit zo vertrouwd!
Iedereen kon zien hoe droevig en boos
De koning en koningin waren.
De koning was vol verdriet
En liet zijn hoofd zakken.
- 3370 Na lange tijd hief hij het weer op
En begon een vreselijk geluid
Te brullen
Dat nog nooit van een dier gehoord werd.
Alle dieren waren bang.
- 3375 Toen sprong Firapeel, de luipaard,
Tevoorschijn: hij was voor een deel
Familie van de koning. Hij kon zich dit veroorloven.
Hij sprak: heer koning leeuw,
Waarom gedraagt u zich zo ongepast?
- 3380 U misdraagt zich
Alsof de koningin is overleden.

- Gedraagt u zich goed en wijs
En matig uw verdriet.
De koning zei: heer Firapeel,
3385 Mij heeft een booswicht zo
Bedrogen, dat ik buiten zinnen ben
Hij heeft me zo listig in de val gelokt
Dat ik mezelf oprecht haat
En mijn eer ben verloren.
3390 Degenen die voorheen mijn vrienden waren,
De dappere Bruun en Isengrijn,
Zijn mij afgenomen door een valse pelgrim.
Dat gaat mij zo erg aan het hart
Dat het mij mijn eer en mijn leven
3395 Zal kosten: en dat is terecht!
Toen zei Firapeel streng:
Als er iets is misdaan, moet er verzoening plaatsvinden.
Men zal de misdaad tegen de wolf
En de dappere Bruun en ook vrouwe Hersinde
3400 Snel ongedaan moeten maken
Door hun ellende en hun pijn
Te verzachten met Belijn de ram
Nadat hij zelf heeft bekend
Dat hij Cuwaart heeft verraden:
3405 Hij heeft een misdaad begaan, hij moet boeten.
En daarna zullen wij allen naar Reinaart
Gaan en we zullen hem vangen
En aan zijn hals ophangen
Zonder proces. Dat eist het recht.
3410 Toen antwoordde de koning serieus:
Owee, heer Firapeel,
Als dit gebeurt, zou dit het verdriet
Dat mij raakt een beetje verzachten!
Firapeel sprak: heer, dat zal het.
3415 Ik zal het verzoeningsvoorstel doen.
Toen ging Firapeel, de koene,
Naar de plek waar de gevangenen waren.
Volgens mij bevrijdde hij ze eerst
En zei daarna: heren,
3420 Ik breng u vrede en vrijheid.
Mijn heer de koning groet u.
Het heeft nu veel berouw
Van hetgeen hij u heeft misdaan.
Hij biedt u, als u het wilt ontvangen,
3425 Wat anderen er ook van vinden,
Belijn de ram aan
En zijn hele familie
Van nu tot de dag des oordeels.

- 3430 Of het nu in het veld is of in het woud,
U heeft ze allemaal in uw macht
En u mag ze met geweld doodbijten.
Maar voor alles biedt de koning u dit:
U mag straffeloos
Reinaart pijnigen en kwaad
- 3435 Doen en al zijn familie.
Overall mag u ze aanvallen.
Deze grote vrijheden
Wil de koning u vandaag geven
Als eeuwig leengoed,
- 3440 Op de voorwaarde van de hooggeplaatste koning,
Dat u hem uw eeuwige trouw belooft.
Ook wil hij zich nooit meer schuldig maken
Aan een misdaad jegens u.
Dit biedt u de leeuwenkoning.
- 3445 Neem dit aan en leid een aangenaam leven.
Bij God, ik zou het u wel aanraden!
Isengrijn zei tegen de beer:
Wat zeg je ervan, heer Bruun?
Ik heb liever dat ik in het struikgewas kan
- 3450 **L**iggen dan hier in de boeien.
Laat ons naar de koning gaan
En zijn zoenoffer daar ontvangen.
Met Firapeel gingen ze mee
En sloten alles vredig af.